

สรุปรายงานประจำปี 2568

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน

ครบรอบการดำเนินงาน 11 ปี

**มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนได้รับประกาศให้เป็น
องค์การสาธารณกุศลตามประกาศของกระทรวงการคลัง ลำดับที่ 940
และได้รับรางวัลองค์กรพัฒนาดีเด่นระดับประเทศ
ด้านการพัฒนาชนบทประจำปี พ.ศ. 2564 จากกระทรวงมหาดไทย**

กิจกรรมแต้มีสี่เพื่อน้องและปรับปรุงสภาพแวดล้อม
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแก้ว อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย

การดำเนินงานปีที่ 11

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนดำเนินงานเข้าสู่ปีที่ 11 มีโครงการพัฒนา 4 โครงการได้แก่ โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย โครงการครูอาสาสมัครเพื่อให้นักเรียนไทย โครงการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์ และโครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบาก

ตลอดเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา หากนับจำนวนผู้รับประโยชน์ (Beneficiaries) จากโครงการต่างๆ ในภาพรวม มูลนิธิฯ ได้ให้ข้อมูลความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแก่ครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสอนพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องกว่า 6,500 คน พัฒนานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบทกว่า 5,000 คน ช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบากกว่า 1,000 ครอบครัว ปรับปรุงอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 20 แห่ง และพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์หลากหลายกิจกรรมมาโดยตลอด

โครงการหลักได้แก่ การพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะฐานรากสำคัญของชีวิตมนุษย์คือห้วงปฐมวัยที่เปรียบเสมือนเสาเข็ม หากฐานรากปฐมวัยนี้แข็งแรงและมั่นคง ห่วงประถมและมัธยมศึกษาที่เชื่อมั่นได้ว่าจะแข็งแรงและเติบโตไปสู่เป้าหมายตามขั้นตอนของชีวิตได้ ในทางตรงกันข้าม หากปฐมวัยไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามหลักการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าหรือหลักการ EF-Executive Function โดยเฉพาะการสร้างตัวตนและการกำกับควบคุมตนเองในเด็ก มันก็มีความเสี่ยงที่เด็ก-ด้วยตัวตนที่อ่อนแอและไม่สามารถกำกับควบคุมตนเองได้ จะมีพฤติกรรมที่ออกนอกกลุ่มนอกทาง เช่นไปโรงเรียนแต่ไม่ถึงโรงเรียน สุดท้ายก็ไม่สามารถเรียนหนังสือในชั้นมัธยมได้ วิถีชีวิตวัยรุ่นขั้นต้นก็ไหลไปตามยถากรรม ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้พบเห็นได้ทั่วไปในหมู่บ้านชนบทอีสาน

ในปี 2568 ที่ผ่านมา ความร่วมมือในโครงการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์ บ้านซารินลีห์เข้าสู่หนองคาย ปรากฏพบว่าเด็กปฐมวัย 0-6 ปีที่พ่อแม่ด้อยศักยภาพไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ มีเด็กปฐมวัยเข้าสู่สถานสงเคราะห์ของเรามากกว่าทุกปี (28 คน) ครอบครัวคือคำตอบแรกในชีวิตของเด็กปฐมวัย แต่หากครอบครัวไม่ใช่คำตอบที่เหมาะสมและทำให้เด็กอยู่ในความเสี่ยงและอันตรายต่อชีวิต สถานสงเคราะห์เด็กจึงเป็นคำตอบที่รองรับ ภายใต้การบริหารจัดการ-การเลี้ยงดูทดแทน (Alternative Care)

พันธกิจของมูลนิธิกัลยาณมิตรฯ คือการปกป้องคุ้มครองเด็กให้ได้รับการปฏิบัติที่ดีตามสิทธิและความเป็นมนุษย์ที่พึงจะได้รับ เพราะข้อจำกัดและอุปสรรคของครอบครัวในชนบท ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความไม่รู้ ความชราภาพของปู่ย่าตายาย เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อวิธีการเลี้ยงดูลูกหลาน อย่างไรก็ตามเชื่อว่าพ่อแม่ผู้ปกครองต้องการเห็นอนาคตที่ดีของลูกหลาน แต่จะทำอย่างไรภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้ ครอบครัวจะสามารถทำหน้าที่เป็น “พ่อแม่ที่ดี” ได้อย่างเต็มกำลังมากน้อยแค่ไหน การปกป้องคุ้มครองเด็กนี้ มูลนิธิฯ มีหน้าที่ให้วิชาความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูที่ถูกต้องให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและกิจกรรมการพัฒนาเด็กนักเรียนประถมศึกษา

ผลความสำเร็จของการดำเนินงานในปี 2568 ได้สรุปและนำเสนอไว้ในรายงานนี้แล้ว มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ขออนุโมทนาสาธุในบุญประโยชน์ที่เกิดแก่เด็กและครอบครัวมายังทุกท่าน และขอขอบคุณในเมตตาจิตของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย ขอขอบคุณครับ .../\...

นายเนรมิต วิเชียรเครือ

ประธานมูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน

พื้นที่การดำเนินงาน

โครงสร้างพื้นฐานของภาคอีสาน ได้แก่ การพัฒนาถนนหนทางและการบริการประชาชนของหน่วยงานราชการท้องถิ่น ในทุกวันนี้ถือได้ว่ามีความเจริญก้าวหน้าไปมาก แต่มีสิ่งหนึ่งที่มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ พบเห็นในทุกหมู่บ้านที่เราไปจัดกิจกรรมต่างๆ นั่นคือ พ่อแม่ตัวจริงของเด็กไม่ได้เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน แต่เป็นปู่ย่าตายาย พ่อแม่ตัวจริงหลายครัวเรือนจำเป็นต้องไปทำงานทำที่อื่นเพื่อส่งเงินกลับมาเลี้ยงครอบครัว แต่ก็มีหลายคนที่ไม่สามารถติดต่อได้ ปรากฏการณ์นี้ที่หมู่บ้านในชนบทของอีสานเกิดขึ้นมานานแล้ว และก็ยังเป็นอยู่จนถึงปัจจุบัน มันเป็นปัญหาระดับรากหญ้าที่เกี่ยวข้องกันหลายบริบท ทั้งความยากจน เศรษฐกิจ และสังคมท้องถิ่น ประธานของมูลนิธิกัลยาณมิตรฯ “ครูเน” เป็นคนอีสาน เดิมโตมาจากครอบครัวที่ยากจนในหมู่บ้านชนบทของอีสาน เมื่อโอกาสของชีวิตเอื้ออำนวยให้มาทำงานด้านการพัฒนาสังคม ครูเนจึงเลือกที่จะทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กอีสาน ในเขตอีสานตอนบนตามศักยภาพและทรัพยากรบุคคลของมูลนิธิฯ

กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงาน

<p>ครูปฐมวัย ครูประถมศึกษา</p>	<p>พ่อแม่ผู้ปกครอง</p> <p>อบต./เทศบาล/รพ.สต.</p>	<p>ผู้รับประโยชน์สูงสุด คือเด็ก ได้แก่</p> <p>เด็กเล็กปฐมวัย อายุ 0-6 ปี มูลนิธิฯ ทำงานร่วมกับส่วนท้องถิ่นได้แก่ อบต./เทศบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและ อสม.</p>
------------------------------------	--	--

หรือคณะอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน เพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของครูปฐมวัยและพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยให้มีการเจริญเติบโตที่ดีตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งแนวทางการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องตามหลักการพัฒนาสมองส่วนหน้าที่ดี EF-Executive Function

เด็กประถมศึกษา อายุ 7-12 ปี มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ เป็นการพัฒนาตัวเด็กโดยตรง โดยความร่วมมือกับคณะครูของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท รวมทั้งการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการและผู้นำของหมู่บ้าน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมเข้าใจในข้อมูลและข้อเท็จจริงของการพัฒนาเด็ก ตามหลักการเจริญเติบโตสมวัยและมาตรฐานของ กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นพื้นฐานเดียวกัน รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนให้มีข้อมูลความรู้ ในวิธีการเลี้ยงลูกระดับประถมศึกษาตามหลักการพัฒนามองส่วนหน้าที่ดีเช่นกัน

ค่ายครอบครัวโรงเรียนบ้านหนองแหวน อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย

โครงการพัฒนาหลักในปี 2568

การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในปี 2568 ยังสานต่อโครงการพัฒนาหลักที่ได้รับเริ่มไว้ตั้งแต่แรก เป็นการต่อยอดขยายผลไปสู่พื้นที่ใหม่ โครงการพัฒนาหลักจำนวน 4 โครงการ ประกอบด้วย

1. โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. โครงการครูอาสาสมัครเพื่อนักเรียนไทย
3. โครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบาก
4. โครงการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์

โครงการพัฒนาหลัก	กิจกรรม
1. โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การประชุมให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ▪ การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครูปฐมวัย ▪ การปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชนบท
2. โครงการครูอาสาสมัครเพื่อนักเรียนไทย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ค่ายครอบครัวสุขสันต์ สานสัมพันธ์พ่อแม่ลูก
3. โครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบาก	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เยี่ยมบ้านและมอบทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวเด็กที่ยากลำบากและเด็กพิการ
4. โครงการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กิจกรรมวันเด็ก ▪ ค่ายผจญภัยในโลกกว้าง ▪ ฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพที่เลี้ยงเด็ก ▪ ฝึกอบรมเสริมทักษะชีวิตให้กับวัยรุ่น ▪ กิจกรรมกีฬาประจำปี 2568 ▪ ร่วม Open House มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กไทยในปัจจุบัน

มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้ค้นคว้าข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กไทยจากการวิจัยและสำรวจของสำนักงานหลายแห่ง อาทิ สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กสศ. สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น หากจัดหมวดหมู่ของปัญหาของเด็กในเชิงวิชาการด้านสุขภาพจิตจะได้ดังนี้

พัฒนาการล่าช้า	ปัญหาสุขภาพจิต	พฤติกรรม	พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี
<ul style="list-style-type: none"> พบเด็กประมาณ 1 ใน 14 คน ที่มีพัฒนาการล่าช้า, เป็นโรคสมาธิสั้น (ADHD), มีปัญหาทางสติปัญญา, และมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ภาวะซึมเศร้า: พบจำนวนมากในเด็กและวัยรุ่น โดยมักมีปัจจัยจากความเครียด, ความสัมพันธ์ในครอบครัว, และการถูกกลั่นแกล้ง. ความวิตกกังวล: พบได้หลายรูปแบบ ทั้งวิตกกังวลทั่วไป, วิตกกังวลเฉพาะเรื่อง, และวิตกกังวลในสังคม ความเครียด: พบเด็กวัยรุ่นมีความเครียดสูงชันอย่างมาก การทำร้ายตนเอง: เด็กบางกลุ่มมีความเสี่ยงที่จะทำร้ายตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้าน: อาจเกิดจากการลงโทษด้วยความรุนแรงหรือไม่เหมาะสม. การกลั่นแกล้ง (Bullying): ทั้งแบบตัวต่อตัวและในโลกออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> ติดจอและเกมออนไลน์: ทำให้เข้าสังคมลดลงและอาจมีความเสี่ยงสูงต่อการถูกกลั่นแกล้งออนไลน์หรือถูกหลอกลวง

และเมื่อจำแนกปัญหาในเด็กตามกลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มเด็กปฐมวัย เด็กประถมศึกษาและเด็กมัธยมศึกษา

0-6 ปี	7-12 ปี	13 ปีขึ้นไป
<p>ด้านพฤติกรรมและอารมณ์ => ดื้อชน เอาแต่ใจ หงุดหงิด ซึมโหมก้าวร้าว ทำร้ายผู้อื่น ขาดสมาธิ ไม่เล่นอะไรกับกับใคร</p> <p>ด้านพัฒนาการ => พูดช้า พูดไม่เป็นภาษามนุษย์ หรือไม่พูด พัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ และการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์</p> <p>ปัญหาด้านสุขภาพ => พันผุ ทูพ โภชนาการ ผอมเกิน อ้วนเกิน ร่างกายอ่อนแอ ป่วยบ่อย</p>	<p>ด้านการเรียนรู้ => ผลการเรียนต่ำ สมาธิสั้น ภาวะบกพร่องการเรียนรู้ (อ่านเขียนคำนวณ) ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา (ไอคิวต่ำ)</p> <p>ด้านพฤติกรรมและอารมณ์ =>ต่อต้าน ไม่เชื่อฟัง อารมณ์แปรปรวน ฉุนเฉียวโมโหง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ขาดความอดทน รอคอยไม่เป็น ก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง รังแกและทำร้ายผู้อื่น ริเริ่มสารเสพติด (บุหรี่ไฟฟ้า)</p> <p>ด้านสุขภาพ => พันผุปวดฟัน ปัญหาด้านสายตาและการได้ยิน</p>	<p>ด้านสุขภาพจิตและอารมณ์ => ความเครียดและซึมเศร้า ขาดความมั่นใจในตนเอง และไม่สามารถกำกับควบคุมตนเองได้</p> <p>ด้านการเรียนรู้ => ไม่สนใจการเรียน ผลการเรียนต่ำ ภาวะเครียดและวิตกกังวลในชีวิต</p> <p>ด้านพฤติกรรม => ติดเกมและโซเชียลมีเดีย ก้าวร้าวและใช้สารเสพติด (เหล้าเบียร์ บุหรี่ไฟฟ้า น้ำท่อม++)</p> <p>ด้านสังคม => ทะเลาะกับคนในครอบครัว มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ถูกบูลลี่ ถูกเปรียบเทียบ คบเพื่อนเลว มั่วสุ่มรักและท้องในวัยเรียน</p>

โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย

โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นโครงการพัฒนาหลักของมูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ที่ดำเนินการมาตั้งแต่เริ่มต้น ด้วยเหตุผลประการสำคัญกล่าวคือ ปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ เปรียบเสมือนการสร้างบ้านสร้างโบสถ์สร้างวิหาร ปฐมวัยคือเสาเข็มฐานที่หนึ่ง ถ้าหากเสาเข็มนี้แข็งแรง ฐานที่สองที่สามในห้วงวัยประถมและมัธยมศึกษา ก็จะแข็งแรงและสามารถพัฒนาต่อยอดในระดับสูงไปได้ด้วยดี

เด็กปฐมวัยในชนบทอีสานแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่อยู่ในเขตเมืองหรือไม่ ในบริบทหรือมิติของการเลี้ยงดูนั้นแตกต่างอย่างแนนอน ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ จัดการประชุมเพื่อพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในหมู่บ้านชนบทต่างๆ ของเขตอีสานตอนบน ข้อเท็จจริงพบว่าทุกหมู่บ้าน ผู้เลี้ยงเด็กปฐมวัยในชีวิตประจำวันมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ไม่ใช่พ่อแม่ผู้ให้กำเนิด แต่เป็นปู่ย่าตายาย ด้วยมูลเหตุนี้ เมื่อประกอบเข้ากับความยากจนและวิธีการเลี้ยงเด็กปฐมวัยแบบเดิม-แบบที่เลี้ยงพ่อแม่ของเด็กที่หนีหายไป เด็กปฐมวัยในชนบทอีสานจึงมีความเสี่ยงที่จะเติบโตแบบกระท่อนกระแท่น รวมไปถึงความด้อยในคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัยและโอกาสทางการศึกษา

อ้างอิงสาระสังเขปจาก **25 คำตอบ ตอบบ่อยที่สุด** โดยนายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

“ปัจจุบัน พ่อแม่ แม่กระทั่งปู่ย่าตายาย อาจจะต้องรู้จักจิตวิทยาเด็กด้วย เหตุผลคือโลกเปลี่ยนเร็ว เราเข้าสู่ยุคไอทีตั้งแต่ประมาณสิบปีก่อนเข้าสู่สหัสวรรษใหม่โดยที่ไม่ทันระวัง แล้ววันนี้เรากำลังเข้าสู่เทคโนโลยีดิสรักซ์ชันและโลกร้อนอย่างแท้จริงโดยไม่ทันเฉลียวใจอีก พุดง่ายๆ ว่าสามัญสำนึกอย่างเดียวอาจจะไม่พอใช้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง-เด็กเล็ก”

ข้อมูลอ้างอิงจากสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา หรือ กสศ. พบว่าประเทศไทยมีเด็กอายุ

3-18 ปีในปี 2565 มากกว่า 1 ล้านคนอยู่นอกระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกชักจูงเข้าสู่วงจรอันตราย ได้แก่ แรงงานเด็ก การค้าประเวณีในเด็ก การลักขโมย ยาเสพติดและยูวาชญากร

มีเด็กของภาคอีสานจำนวนมากกว่า 2 แสนคนหรือคิดเป็น 20% จังหวัดที่มีเด็กอยู่นอกระบบมากที่สุดคือจังหวัดหนองคาย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เด็กออกนอกระบบการศึกษา สำนักงาน กสศ. ได้สำรวจและศึกษาถึงสาเหตุหลักสำคัญ 3 ประการแรก ได้แก่ ไม่อยากเรียน ต้องการงานตั้งครมไว้ในวัยเรียน เหตุผลรอง ยาเสพติดและฟิการ

คำตอบเดียวที่จะป้องกันความเสี่ยงและอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก คือการเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสมเท่านั้น ภายใต้บริบทของสังคมหมู่บ้านในชนบทอีสาน จะมีพ่อแม่ผู้ปกครองสักกี่ครอบครัวที่จะตระหนักและเข้าใจในหลักการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ปรากฏการณ์ตามการสำรวจของสำนักงาน กสศ. ด้านบนนี้เป็นคำตอบที่น่าเศร้าใจมากที่สุดที่อัตราการออกจากระบบการศึกษาของเด็กในภาคอีสานสูงกว่าภาคอื่นๆ มูลเหตุที่ออกจากโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการไม่อยากเรียน ต้องการทำงาน ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ยาเสพติด ล้วนเป็นผลพวงเชิงลบที่เกิดจากการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไล่เรียงวิถีและวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครองในชนบท นำมาตรวจสอบและเปรียบเทียบกับหลักการเจริญเติบโตสมวัยและการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าตามหลักการ EF-Executive Function

ในโครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประเด็นด้านมาตรฐานของการพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ประเทศไทยเรามีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย โดยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นแกนกลางในการกำหนดมาตรฐานและการตรวจประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ส่วนในระดับหมู่บ้าน หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยและความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล หรือ รพ.สต. ครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและคณะ อสม. อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน กลไกเหล่านี้มีจำนวนเพียงพอหรือให้บริการได้คุณภาพดีหรือไม่อย่างไร เป็นเรื่องของราชการที่จะต้องบริหารจัดการปรับปรุงและพัฒนาตามระบบต่อไป

เคล็ดลับการเลี้ยงดูตามกรอบด้านขวามือนี้ นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ จิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กและวัยรุ่น และเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการบุกเบิกนำเอาความรู้การพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า หรือ EF-Executive Function เข้ามาใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย ในสรุปรายงานประจำปีนี้ มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ซึ่งเคยจัดทำสาระสังเขปความรู้ในเรื่องนี้มาแล้ว จะนำมาสรุปอีกครั้งเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนได้ว่า ปัญหาที่เกิดกับเด็กในชนบทนั้นมีที่มาที่ไปอย่างไร ทำไมปัญหาเหล่านี้ยังเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า...

อ้างอิงสาระสังเขปจาก 25 คำตอบ
ตอบบ่อยที่สุด โดยนายแพทย์
ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

25 คำตอบ ตอบบ่อยที่สุด

เลี้ยงลูกให้ได้ดี

1. พ่อแม่พูดตรงกันเสมอ ปู่ย่าตายายควรให้เกียรติคุณพ่อคุณแม่ก่อน ข้อนี้จะทำให้หลายเรื่องง่ายขึ้นมาก
2. ถ้าเหนื่อยคนเดียว อีกคนหนึ่งไม่ช่วยเลย แทนที่จะตัดพ้อหรือพยายามแก้ไขนิสัยเขา เอาเวลาในแต่ละวันมาออกกำลังกาย และเลี้ยงลูกคนเดียว เรื่องจะง่ายกว่ากันมาก และเหนื่อยน้อยกว่า
3. ถ้าจ้างพี่เลี้ยง พี่เลี้ยงควรทำงานซักล้าง ซั้อของ หรือให้ไปทำธุรกรรมอื่นๆ แต่ะเนื้อต้องตัวลูกมากที่สุดคืองานของเรา
4. ถ้าจะเลิกกัน ไม่ต้องอ้างว่าอยู่เพื่อลูก ให้บอกลูกอย่างชัดเจน เราเป็นเพื่อนกันแต่จะไม่ใช่สามีภรรยาและไม่อยู่ด้วยกันอีก เราจะรักลูกเสมอ และห้ามกล่าวร้ายกันให้ลูกฟัง - เป็นอันขาด
5. ถ้าอะไรก็ไม่ได้แล้ว ให้ออกกำลังกายทุกวัน 30 นาที ถ้าไม่มีเวลาให้ออกกลางดึก อย่าพูดว่าไม่มีเวลาแล้วมีเวลาบ่น และถ้ายังงี้ก็อย่าทำ ยาจิตเวชสมัยใหม่ช่วยได้ โยนยาเข้าปากแล้วตีมน้ำตามทุกวัน จะดีขึ้น

ปี 2568 โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชนบท พื้นที่เขตอีสานตอนบน มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ยังสานต่อกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานมาโดยตลอด เป็นการต่อยอดขยายผลพื้นที่ไปยังหมู่บ้านต่างๆ กิจกรรมหลัก ได้แก่

- การประชุมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย
- การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย
- การปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้านชนบท

กิจกรรมที่ 1

การประชุมให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย

ตั้งที่กล่าวข้างต้นถึงผู้ที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในชีวิตประจำวันในชนบท ส่วนใหญ่เป็นปู่ย่าตายาย คุณหมอบประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ได้อธิบายไว้ว่า **ขวบปีแรก (ของเด็กทารก) สำคัญที่สุด** ออกจากลูกไปไกลใน **ขวบปีแรก** เพราะมันเป็นหน้าที่ทองที่ทารกจะสร้างความไวใจต่อโลก และแม่ หากขาดความไวใจนี้แล้ว ทารกจะพัฒนาต่อไม่ได้ หาก **เด็กขาดพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวันคือพ่อแม่ตัวจริง** ไม่ว่าจะ **เป็นปู่ย่าตายาย พ่อแม่อุปถัมภ์หรือพวกพี่เลี้ยงเด็ก** ล้วนเป็นบ่อ **เกิดความผูกพันแบบมั่นคงได้ทั้งสิ้น**

ปี 2568 มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้จัดการประชุมให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในระดับ อปท. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการประชุมรวมในระดับตำบล ได้แก่

1. เทศบาลตำบลหนองแก อ.ศรีบุญเรือง หนองบัวลำภู
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองนาง อ.ท่าบ่อ หนองคาย
3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาไหม อ.บ้านดุง อุดรธานี
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อ.สังคม หนองคาย
5. องค์การบริหารส่วนตำบลสีกาย อ.เมือง หนองคาย

อ้างอิงสาระสังเขปจาก **25 คำตอบ** **ตอบบ่อยที่สุด** โดยนายแพทย์ **ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์**

25 คำตอบ ตอบบ่อยที่สุด

เลี้ยงลูกให้ได้ดี

6. ขวบปีแรก อุ้ม กอด ให้นม ให้นมกลางดึก นอนด้วย เหล่านี้ไม่มีคำว่ามากเกินไป ถ้ามีปัญหาคำตอบคือเราให้น้อยเกินไป
7. อ่านนิทานก่อนนอนตั้งแต่เกิด ดนหน้าจอกทุกชนิดก่อน 2 ขวบ ผูกหนังกินข้าวด้วยตนเองให้ได้ก่อน 2 ขวบ
8. ลงไปเล่นกับเขาด้วยตัวเองมากที่สุด
9. จับทำงานบ้านเมื่อเขาทรงตัวได้และมือใช้การได้ใช้หลักทำให้ดู จับมือทำ ทำด้วยกัน ปลอ่ยเขาทำ
10. กรีด ตีคน หยิก ช่วน ดิ้น นอนลงพื้น ไล่คน อาละวาด ตีอ ดุดันี้ว เล่นจู้ ขว้างปาอาหาร ฯลฯ สารพัดพฤติกรรมที่ควบคุมตนเองมิได้ ให้จับ อุ้มออกจากพื้นที่ นั่งด้วยกันสงบๆ สอนสั้นๆ “ไม่ให้ทำ” แล้วทำวนไปอย่าลืมห่มเชยวันไหนเขาไม่ทำอะไรแบบนี้
11. ควรพยายามไปโรงเรียนหลัง 3 ขวบ สมมติต้องไป ให้เลือกโรงเรียนที่เล่นมากที่สุด สอนน้อยที่สุด

ความรู้หลักของการประชุมเพื่อพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครอง ตามแนวทางการพัฒนาทักษะสมองที่ดี (EF-Executive Function)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย โดยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นแกนกลางในการให้บริการ ผ่านกลไกของงานบริการอนามัยแม่และเด็ก ได้แก่ โรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลประจำอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล รวมทั้งเครือข่าย อสม. หรือ คณะอาสาสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน ข้อมูลและความรู้หลักสำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยประกอบด้วย

1. สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (สมุดปกสีเขียว)
2. คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (สมุดปกสีขาวที่เรียกชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า DSPM)

สมุดสีเขียว ผู้ที่ต้องอ่านและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดคือแม่ผู้ให้กำเนิดเด็กปฐมวัย (หรือผู้เลี้ยงหลักในชีวิตประจำวัน) โดยมีเนื้อหาครบถ้วนกระบวนความ ตั้งแต่การเตรียมตัวตั้งครรภ์ ไปถึงการคลอด การดูแลเด็กคลอดใหม่ ไปจนถึง 6 ขวบ การตรวจสุขภาพ และประเมินพัฒนาการของเด็ก ความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อให้แม่และลูกมีสุขภาพที่ดี

ในขณะที่คู่มือเฝ้าระวังฯ (ปกสีขาว-DSPM) จะเจาะลึกลงในเนื้อหาการตรวจประเมิน การเฝ้าระวังและวิธีการฝึกทักษะต่างๆ ของเด็กปฐมวัย (0-6 ปี) ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ครูและผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อ้างอิงสาระสังเขปจาก 25 คำตอบ ตอบบ่อยที่สุด โดยนายแพทย์ ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

25 คำตอบ ตอบบ่อยที่สุด

12. หากไปโรงเรียนแล้วถดถอย พฤติกรรมเปลี่ยน ให้ปรับกลับในดือนเย็นเร็วที่สุด กลับบ้านมาเล่นมากที่สุด เพื่อระบายและชดเชยความเสียหายในใจ
13. ชมลูกที่พฤติกรรม ไม่ชมลูกที่ผลการเรียนมากเกินไป เด็กจึงจะพัฒนา
14. หลายเรื่องรอได้ เช่น ชักช้า ไม่กล้าแสดงออก ไม่แบ่งของเล่น หวงของ แย่งของเล่นเพื่อน ไม่ชอบคนแปลกหน้า ไม่ชอบเข้าสังคม ซ้ำๆ ไม่กล้าหาญ ฯลฯ พฤติกรรมเหล่านี้เด็กเร็วช้าต่าง ๆ กัน ไม่มีอะไรรับ เราสอนได้ แต่กรุณา
15. ให้เกียรติพี่เสมอ ให้ความสำคัญแก่พี่ ให้พี่รู้ว่าเขาเป็นคนสำคัญที่ช่วยดูแลน้องได้ เขาจึงจะรักน้อง ไม่แยกห้องนอน ไม่เอาไปให้ใครในวันนี้น้องเกิดมา
16. ถูกเด็กโต กลั่นแกล้ง เราต้องป้องกัน มิใช่เวลามาฝึกความเข้มแข็ง
17. พี่น้องตีกัน ให้แยกวงเสมอ โดยไม่ตัดสินความ บอกพวกเขาว่าตีกันแล้วออกมาเล่นกันต่อ รอเวลาเขาเรียนรู้และรักกัน เรามีเวลา
18. ไฟเขียวให้ลูกป้องกันตัวเองที่โรงเรียนได้ โดยมีข้อแม้ว่า...

**EF-Executive Function การพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าคืออะไร
ทำไมยังต้องมี EF ข้อมูลความรู้ตามสมุดปกสีเขียว-
เผ็าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยยังไม่พออีกหรือ?**

ความรู้เรื่อง EF-Executive Function การพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า หรือ Prefrontal Cortex มีการศึกษาวิจัยในระดับนานาชาติมานานกว่า 20 ปีแล้ว ในประเทศไทยบุคคลสำคัญที่มีบทบาทนำเอาองค์ความรู้ EF นี้มาริเริ่มเมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ได้แก่กลุ่มรักลูกกรุ๊ป ซึ่งต่อมาได้สร้างความร่วมมือกับเหล่าแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านสมองและจิตวิทยาเด็ก อาทิ นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, รศ.ดร.อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, ดร.นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, ดร.ปนัดดา ธนเศรษฐกร เป็นต้น เพื่อผนึกกำลังทำความเข้าใจและพัฒนากรอบคิด EF ให้เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของประเทศไทย การรวมตัวนี้ถูกเรียกว่า **‘Thailand EF Partnership’** ซึ่งในปัจจุบันนี้ องค์ความรู้ EF นี้ได้ถูกพัฒนาและส่งเสริมขยายผลไปยังภาคส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยของไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

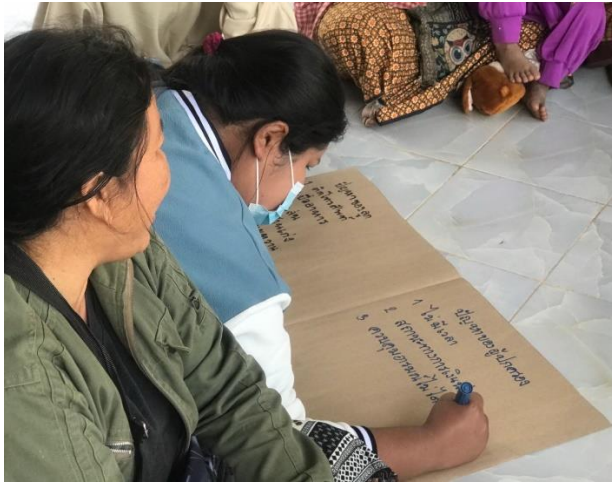

สมุดปกสีเขียว คู่มือปกสีเขียว-DSPM ยังมีข้อมูลความรู้อะไรที่ยังไม่เพียงพออีกหรือ? องค์ประกอบหลักของการเลี้ยงลูกที่ดี คือพ่อแม่ลูกภายใต้ความรักความเมตตาที่อยากเห็นลูกมีการเจริญเติบโตและมีเป้าหมายในอนาคตที่ตั้งตามตามหวังเวลาต่างๆ ของชีวิต ได้แก่ปฐมวัย ประถมมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ก่อนก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม ข้อมูลและความรู้ต่างๆ ที่อยู่ในสมุดปกสีเขียวและคู่มือปกสีเขียวนี้ มีครบถ้วนทุกสิ่งทุกอย่างในการเลี้ยงและดูแลลูกน้อยในทุกมิติ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงการพัฒนาสติปัญญา แต่ข้อมูลและองค์ความรู้ของ EF ตามหลักการบันได 7 ขั้นด้านบนนี้ เป็นการเจาะลึกลงไป ในรายละเอียดระดับการพัฒนาเซลล์สมองของร่างกาย ทำไมต้องมีแม่ (และพ่อ) ทำไมต้องมีสายสัมพันธ์ที่ดี ตัวตนที่ดีของลูกสร้างได้อย่างไรและมีความหมายอะไรต่ออนาคตของลูก เหล่านี้ EF มีคำตอบ

อ้างอิงสาระสังเขปจาก 25 คำตอบ
ตอบบ่อยที่สุด โดยนายแพทย์
ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

**25 คำตอบ
ตอบบ่อยที่สุด**

- 18. จะต้องมาเล่าให้เราฟังเสมอว่าทำอะไรไปบ้าง แล้วเราจะช่วยคิด เช่นนี้เด็กจึงจะพัฒนา
- 19. ฝึกลูกอยู่ร่วมชีวิตกับเรามากที่สุด และหาเวลาอยู่ส่วนตัวที่ละคนตามโอกาส
- 20. โทกให้บอกเขาว่าเรารู้มาว่าอะไร จบข่าว ขโมย ให้พาเขาออกไปคืนทันที ไม่ว่าจะค่าเพียงใด แล้วนั่งลงคุยกันอย่างเปิดเผยเรื่องการให้เงินและใช้เงินของคุณ
- 21. เด็กเฉื่อย เด็กช้า ให้ทำตารางกิจวัตร แล้วเราอยู่กำกับหรือทำด้วยกันเสมอ ชมเชยเมื่อทำได้ ไม่สั่งแต่ปาก
- 22. เด็กพิเศษ เด็กเรียนไม่เก่ง ให้รักเขาแบบที่เขาเป็น มองหาความถนัด เรื่องที่ชอบ แล้วส่งเสริมเต็มที่ อย่ามัวแต่เล่นในสนามที่เราแพ้นั่นเอง คือการศึกษาไทย
- 23. วัยรุ่นเหลือขอ ให้ทำบ้านให้น่าอยู่ ดูปวด แล้วรอ
- 24. พูดความจริงเสมอ เขามีใช้ลูกแท้ๆ เราเป็นบ้านที่สอง พ่ออยู่ในคุก แม่เป็นมะเร็ง ฯลฯ เด็กรู้เรื่องเหล่านี้ช้า ความเสียหายมาก รู้เร็ว เจ็บเร็ว ปรับตัวเร็ว
- 25. ไม่รู้จะทำอะไร อ่าน-เล่น-ทำงาน มากกว่าเดิม คือ EF

กลุ่มของผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในชนบทอีสาน

1. กลุ่มส่วนใหญ่ ได้แก่ ปู่ย่าตายายของเด็ก
2. กลุ่มส่วนกลาง ได้แก่ พ่อแม่ผู้ให้กำเนิด
3. กลุ่มส่วนน้อย ได้แก่ ญาติอื่นๆ ลุงป้าหน้าอา

กลุ่มไหนคือกลุ่มที่น่าเป็นห่วงที่สุด คำตอบคือ น่าเป็นห่วงกลุ่มที่ 1 และ 3 เพราะมีความเสี่ยงสูงที่เด็กเหล่านี้จะไม่ได้รับการตรวจประเมินพัฒนาการตามสมุดสีชมพูและคู่มือปกสีขาว หลายหมู่บ้านตั้งอยู่ห่างไกลจากรพ.สต. ประจำตำบล ผู้ปกครองไม่มียานพาหนะและผู้ปกครองหลายคนไม่สนใจ

ความเสี่ยงและอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า (EF) ในเด็กปฐมวัย

เพราะหลักการ EF จะพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยได้ พัฒนาการ 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคมและสติปัญญา จะต้องแข็งแรงเป็นพื้นฐานเสียก่อน ตามข้อเท็จจริงของเด็กปฐมวัยในชนบทอีสาน ผู้เลี้ยงหลักกลุ่มคนส่วนใหญ่เป็นปู่ย่าตายาย ด้วยมูลเหตุนี้ จึงมีความเสี่ยงสูงที่เด็กปฐมวัยในชนบทอีสานที่จะมีความไม่พร้อมทางด้านพัฒนาการ ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก 0-2 ปีที่ยังไม่เข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. **บันไดขั้นที่ 1 สร้างแม่ที่มีอยู่จริง** - เมื่อไม่มีแม่ ก็ไม่มีนมแม่ เพราะนมแม่มีประโยชน์มากมายและเป็นสารตั้งต้นในการให้ชีวิตลูก เพื่อสร้าง “แม่ที่แท้จริง” และ “สายสัมพันธ์” ปู่ย่าตายายสร้างได้ แต่ไม่เท่าแม่
2. **บันไดขั้นที่ 2 สร้างสายสัมพันธ์** - เพื่อให้แม่เป็นความอบอุ่นในจิตใจที่จะให้ลูกน้อย “ไวใจโลก” คำนี้สำคัญ เพราะมันคือความมั่นคงทางจิตใจของเด็กที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้าง “ตัวตน” เมื่อไม่มีแม่ เด็กก็ไม่ไวใจใครและมีแต่ความเปราะบางในการสร้างตัวตนเพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิตของตนเอง

3. **บันไดขั้นที่ 3 สร้างตัวตน** คำว่าตัวตนใน EF ไม่ได้หมายถึงตัวตนร่างกายของเด็กเฉพาะแต่ทางกายภาพเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการมีสุขภาพจิตใจที่ดี มีความสุขตามวัย เด็กรู้สึกปลอดภัยและสดใสสร้าง ตัวตนที่แข็งแรง ตามคุณลักษณะเบื้องต้นนี้จะป็นฐานตั้งต้นสำหรับบันไดขั้นต่อไป นั่นคือการสร้างคุณค่าในตนเอง ผ่านการฝึกปฏิบัติสิ่งต่างๆ รวมทั้งการเล่นเรียนรู้ว่าหนูทำสิ่งนี้สิ่งนั้นได้ และหนูจะพัฒนาทำสิ่งต่างๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป คำถามคือ - จะมีเด็กปฐมวัยในหมู่บ้านชนบทอีสานสักกี่คนที่จะได้รับโอกาสการปฏิบัติและการเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสมเช่นนี้

นมแม่... ยิ่งให้ ยิ่งได้

- 1. เพิ่มระดับฮอร์โมนโปรแลคติน และออกซิโทซิน***
 - กระตุ้นคลุกทศคว ลอดการกลืนหลังคลอด
 - กระตุ้นการสร้างและหลั่งน้ำนม
 - ฮอร์โมนแห่งความรัก ช่วยเสริมสร้างตัวตนของลูก*
- 2. สร้างสมอง-สุขภาพที่ดีตลอดชีวิต**
 - กลไกคุณแม่แม่ : กระตุ้นสมองเติบโต
 - ส่งเสริมขบวนการป็นสมอง (neuroplasticity) การเติบโตของเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อ
- 3. ภูมิคุ้มกันแข็งแรง ไม่ป่วยบ่อย**
 - สารภูมิคุ้มกัน : แอนติบอดี ออร์โมน สารต้านอนุมูลอิสระ
 - จุลินทรีย์สุขภาพประจำถิ่น
 - สารช่วยให้อวัยวะต่างๆ ของทารกเจริญเติบโต
- 4. ดีต่อสุขภาพแม่**
 - รับประทานอาหารเร็ว
 - ลดเสี่ยงเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด
 - มะเร็งเต้านม มะเร็งรังไข่ กระดูกพรุน
 - คุมกำเนิดโดยธรรมชาติ

สสส. และมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย สนับสนุนนมแม่ล้วน 6 เดือนแรกไม่ดื่มน้ำ ค่อยๆอาหารตามวัยควบคู่กับนมแม่ จนลูกอายุ 2 ปี

Facebook: @thaibf.com Instagram: @thaibf.com

ที่มา : ภาพจากศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย

4. บันไดขั้นที่ 4 สร้างความภูมิใจในตนเอง

เด็กปฐมวัยในวัย 3-5 ปีต้องการสำรวจโลกใหม่ โลกที่เขาเพิ่งรู้ว่าเดินได้ รุ่งได้ หยิบจับสิ่งของได้ เด็กควรได้รับโอกาสในการเล่นและลงมือทำอย่างเต็มที่ ภายใต้การเฝ้าระวังของพ่อแม่ผู้ปกครอง หนูสามารถเล่นได้อย่างอิสระเสรี หนูสามารถอาบน้ำล้างหน้าแปรงฟัน กินข้าว ใส่เสื้อผ้า เก็บที่นอน ช่วยงานบ้านของพ่อแม่ได้ด้วยตนเอง หนูเก่งจังเลย - แต่สภาพความเป็นจริงของเด็กปฐมวัยในชนบท ภาพที่เห็นคือเด็กเล่นแต่โทรศัพท์

ตลอดทั้งวัน พ่อแม่ผู้ปกครองน้อยนักที่จะกำกับควบคุมเวลาการเล่น ผลเสียที่ตามมา ก่อนเข้าชั้นเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำหมู่บ้าน นั่นคือเด็กมีอาการสมาธิสั้น ไม่พูด ไม่สามารถสื่อสารได้ พัฒนาการถดถอยทุกด้าน เด็กบางคนที่ไม่ใส่ใจในข้อเสียนี้ คิดเพียงว่า “โตขึ้น เด็กมันก็คงทำได้เองแหละ” ประสบกับภาวะสติปัญญาถดถอย มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและไม่สามารถกำกับควบคุมตนเอง รวมไปถึงไม่สามารถเรียนหนังสือระดับชั้นประถมศึกษาได้ มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ก็ประสบพบเจอมาแล้วหลายครอบครัว

5. บันไดขั้นที่ 5 การกำกับควบคุมตนเองในเด็ก

การสร้างให้เด็กสามารถกำกับและควบคุมตนเองให้ได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ในทางตรงกันข้าม หากพ่อแม่ผู้ปกครองมีสไตล์หรือวิธีการเลี้ยงลูกแบบเผด็จการ หรือปล่อยปละละเลย วิธีการแบบนี้เด็กจะมีความเสี่ยงสูงมากที่จะไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ เด็กปฐมวัยเมื่อเริ่มวิ่งและเล่นคนเดียว พ่อแม่ผู้ปกครองต้องสร้างกติกาและระเบียบวินัย อะไรทำได้ อะไรควรทำและอะไรห้ามทำโดยเด็ดขาด ในแง่ของทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัยจะดูพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน ดังนั้นกฎข้อแรกของการสอนให้ลูกมีความสามารถในการกำกับควบคุมตนเอง พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สื่อสารและสอนลูกอย่างมีสติให้เข้าใจในอารมณ์และความต้องการต่างๆ สร้างวินัยในการรอคอย ตั้งกฎกติกาในการปฏิบัติตนในบ้านของเรา ชื่นชมในสิ่งที่ลูกทำได้สำเร็จ ทั้งหมดนี้คือพฤติกรรมเชิงบวกที่เด็กปฐมวัยควรต้องได้รับการสั่งสอนและฝึกปฏิบัติให้เรียบร้อยเสียก่อนขึ้นชั้นเรียน ป.1

บันไดขั้นที่ 6 และ 7 ได้แก่การพัฒนาทักษะสมอง EF และทักษะศตวรรษที่ 21 หากบันได 5 ขั้นแรกทำได้สำเร็จ บันไดขั้นที่ 6 และ 7 ก็จะไม่ใช่เรื่องยาก เพราะเด็กปฐมวัยได้มีการเตรียมความพร้อมในพัฒนาการทุกด้านแล้ว เขาสามารถกำกับและจัดการกับความคิด อารมณ์และไปสู่เป้าหมายของเขาได้ โดยเฉพาะในโลกยุคศตวรรษที่ 21 โลกที่ไม่มีข้อจำกัดด้วยอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารออนไลน์

กิจกรรมที่ 2 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย

มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ในฐานะประธานเครือข่ายครูปฐมวัยอีสานตอนบนได้ริเริ่มโครงการพัฒนาครูปฐมวัยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2558 โดยจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Practical Training) ระดับจังหวัดไปครบหมดแล้วทั้ง 7 จังหวัดอีสานตอนบน ได้แก่ หนองคาย เลย อุตรธานี บึงกาฬ หนองบัวลำภู สกลนครและนครพนม รวมทั้งจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing Session) เป็นการจัดในระดับอำเภอและตำบลของพื้นที่ต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้านชนบทได้พัฒนาตนเองและเรียนรู้ข้อมูลความรู้ใหม่ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามหลักการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า EF-Executive Function ให้สามารถบูรณาการเข้าสู่การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมเล่นเรียนรู้ตามมาตรฐานที่กำหนด

หนองคาย

บึงกาฬ

สกลนคร

เลย

โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยในกิจกรรมการพัฒนาครูปฐมวัย มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี คณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาของการจัดฝึกอบรมและการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนทั้งหมด 3,152 คนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างๆ ในเขตพื้นที่อีสานตอนบนและมีเด็กปฐมวัยในการกำกับดูแลในฐานะผู้รับประโยชน์สูงสุดจำนวน 56,428 คน

โครงการพัฒนาครูปฐมวัยของมูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ถือได้ว่าได้ดำเนินงานโครงการนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายครูปฐมวัยอีสานตอนบน หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. และเทศบาลในพื้นที่ต่างๆ มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ จึงขอปิดโครงการพัฒนาครูปฐมวัยของพื้นที่อีสานตอนบนแต่เพียงเท่านี้ อย่างไรก็ตาม ด้วยบริบทของการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้หน้าที่ความรับผิดชอบหลักของกระทรวงมหาดไทยทางกระทรวงมหาดไทยยังมีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศให้มีความรู้

"3 เรื่อง 3 ลด 3 เพิ่ม"
เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ไปไกลกว่าที่เคย

- 3 เรื่อง**
 - เรื่อง ให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ชุมชน และสังคม
 - เรื่อง จัดสวัสดิการเด็กเล็กถ้วนหน้า
 - เรื่อง เสริมศักยภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และกลไกระดับพื้นที่ใกล้ตัวเด็ก
- 3 ลด**
 - ลด การใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยก่อนวัย 2 ขวบ
 - ลด ความเครียด คับความสุขแก่เด็กปฐมวัย
 - ลด การใช้ความรุนแรงต่อเด็กปฐมวัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 3 เพิ่ม**
 - เพิ่ม กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ผ่านการเล่นหลากหลาย
 - เพิ่ม การเล่าและอ่านนิทานสม่ำเสมอ
 - เพิ่ม ความรัก ความใส่ใจและส่งเสริมเวลาคุณภาพของครอบครัว

ความสามารถที่ทันสมัยในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ตลอดเวลา ยกตัวอย่างเช่น ปี 2568 กระทรวงมหาดไทยมีนโยบาย 3 เรื่อง 3 ลด 3 เพิ่มเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ไปไกลกว่าที่เคย-ภายใต้บริบทฐานราก 3 มิติในการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า ตัวตนของเด็กและการพัฒนาการ 4 ด้าน ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้เป็นเนื้อหาหลักส่วนหนึ่งที่มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูปฐมวัยมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามูลนิธิกัลยาณมิตรฯ จะปิดโครงการพัฒนาครูปฐมวัยไปแล้วก็ตาม แต่เพื่อประโยชน์ของเด็กปฐมวัยในชนบทอีสาน ภายใต้บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ อปท. ได้แก่ อบต. และเทศบาล มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ยังเปิดโอกาสสำหรับการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการประชุมทบทวนตามนโยบายของทางกระทรวงมหาดไทยในการพัฒนาครูปฐมวัยของ อปท. ต่างๆ ในพื้นที่การดำเนินงานของมูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ของเขตอีสานตอนบน

โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนาโปลัง อ. เมือง จ. เลย

ปี 2568 มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของการประชุมทบทวน (Review Meeting) จำนวน 1 ครั้งตามการร้องขอของคณะครูในพื้นที่จังหวัดเลย เนื่องจากมีคณะครูปฐมวัยของจังหวัดเลยบางส่วนได้ไปเข้าประชุมเชิงวิชาการของกรมปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่กรุงเทพมหานคร ในหัวข้อ **นโยบาย 3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่มเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้บริบทฐานราก 3 มิติในการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า ตัวตนและพัฒนาการ 4 ด้าน** และเห็นว่าองค์ความรู้และเนื้อหาวิชาการต่างๆ นั้น ตรงกันกับสิ่งที่มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ดำเนินการมาโดยตลอด เครือข่ายครูปฐมวัยอีสานตอนบนเขตพื้นที่จังหวัดเลยจึงต้องการให้มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้จัดประชุมทบทวนเพื่อให้ครูปฐมวัยที่ยังไม่ได้เข้าร่วมการประชุมในส่วนกลางของกระทรวงมหาดไทยได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการนำเอาข้อมูลและความรู้ใหม่ในเรื่องการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าหรือ EF-Executive Function ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเล่นเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในครั้งนี้มีครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากอำเภอต่างๆ ของจังหวัดเลยเข้าร่วมการประชุมจำนวน 145 คนและมีจำนวนเด็กปฐมวัยในฐานะผู้รับประโยชน์สูงสุดจำนวน 1,354 คน

นโยบาย 3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่ม

3 เร่ง (เร่งดำเนินการ)

1. เร่งให้ความรู้:

สร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และสังคม เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. เร่งจัดสวัสดิการ:

จัดบริการเด็กเล็กให้ทั่วถึง พร้อมทรัพยากรที่จำเป็น

3. เร่งเสริมศักยภาพ:

พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และหน่วยงาน ใกล้เคียงเด็ก

3 ลด (ลดสิ่งที่ไม่จำเป็น)

1. ลดการใช้สื่อหน้าจอ:

งดใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 2 ขวบและจำกัดในเด็กโต

2. ลดความเครียด:

เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น ไม่เร่งเรียนรู้เร็วเกินไป

3. ลดความรุนแรง:

งดการลงโทษทางร่างกายและจิตใจ

3 เพิ่ม (เพิ่มสิ่งที่จำเป็น)

1. เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ:

ผ่านการเล่นหลากหลาย เช่น ดนตรี กีฬา

2. เพิ่มการเล่านิทาน:

ส่งเสริมการอ่านและเล่าเรื่องให้เด็กฟังเสมอ

3. เพิ่มเวลาคุณภาพครอบครัว:

เพิ่มความรัก ความใส่ใจ การเล่น และการดูแลเชิงบวก

ทำไมต้อง 3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่ม

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบาย “3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่ม” เนื่องจากที่ผ่าน มาสภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโควิด- 19 ส่งผลให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องหยุด ทำการ และเด็กจำเป็นต้องอาศัยอยู่บ้านกับพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง แต่ผู้ปกครองไม่มีความ พร้อมและไม่สามารถดูแลบุตรหลานได้ตลอด 24 ชม. ประกอบกับพบว่าระยะเวลาการใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ของเด็กสูงขึ้นทุกปี ส่งผลให้เด็ก ปฐมวัยอยู่ในสภาวะวิกฤตจากการใช้สื่อหน้าจอ ที่เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ สภาวะวิกฤตจากความเหลื่อมล้ำใน ไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่า ไทย ประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยสูงขึ้น โดยการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กอายุ 3-5 ปี ในปี 2562-2564 ลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสภาวะวิกฤตทางสังคม ครอบครัวย จาก การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในไทย เมื่อ วันที่ 10 ก.ค. 2566 พบว่า ร้อยละ 17 ของ หญิงอายุระหว่าง 20-24 ปี มีการสมรสก่อน อายุ 18 ปี ร้อยละ 25 ของเด็กอายุไม่เกิน 17 ปี ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่ มักย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพ ร้อยละ 71 ของเด็ก 0-17 ปี อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา และ ยาย เป็นต้น

ดังนั้น จากสภาวะวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมกับเด็ก ปฐมวัย เช่น พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หยุดชะงัก เกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอยอย่าง รุนแรงและต่อเนื่อง การที่คณะรัฐมนตรี เห็นชอบแผนส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน ครั้งนี้ จะทำให้เกิดการส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กปฐมวัยทั้งระบบอย่างจริงจังต่อเนื่อง เป็น รูปธรรม ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการฟื้นฟูและส่งเสริม พัฒนาการที่ครอบคลุมด้าน เกิดทักษะพื้นฐานใน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

รูปแบบของการประชุมทบทวน

ประกอบด้วยการบรรยายทบทวนเนื้อหาวิชาการ ได้แก่

- ที่มาของฐานราก 3 มิติต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและคำสำคัญ
- นโยบาย 3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่ม
- ทบทวนพัฒนาการ 4 ด้านและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- สารสังเขปของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2568
- ฐานราก 3 มิติ ว่าด้วย EF ตัวตนและพัฒนาการ 4 ด้าน

การระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของการบริหาร

จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง-ว่าจะสามารถดำเนินการอะไรอย่างไรได้บ้างภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อสนองต่อนโยบาย 3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่ม

กลุ่ม กล้วย	
นโยบาย 3 เร่ง 3 ลด 3 เพิ่ม	ในฐานะครูปฐมวัยของ ศพด. เราจะนำนโยบายนี้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างไร
<ol style="list-style-type: none"> เร่งให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ ผปด. ครู ผดต. ชุมชน และ สังคม เร่ง จัดสวัสดิการเด็กถ้วนหน้า เร่ง เสริมศักยภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> ประชุมผู้ปกครอง จัดอบรมครู 2. จัดทำแผนเพื่อของบประมาณ จัดโครงการส่งเสริมสุขภาพกับต้นสังกัดและ รมสศ. ในชุมชน
<ol style="list-style-type: none"> ลดการใช้สื่อหน้าจอของเด็ก ลดความเครียด คี้นความสุขแก่เด็ก ลดการใช้ความรุนแรงกับเด็ก 	<ol style="list-style-type: none"> นำสื่อการเรียนการสอนเข้ามาให้เด็กมีส่วนร่วม/แนะนำ ผปด. ทำกิจกรรมทำร่วมกับเด็ก มากขึ้น ทำกิจกรรมทำส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของความรุนแรงต่อเด็ก และสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกปลอดภัยทั้งในบ้านและในห้องเรียน/โรงเรียน
<ol style="list-style-type: none"> เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ผ่านการเล่นกลางแจ้ง เพิ่มการเกื้อหนุนอิทธิพลกับเด็กอย่างสร้างสรรค์ เห็น ความรัก ความใส่ใจ และเวลาคุณภาพของครอบครัว 	<ol style="list-style-type: none"> ครูจัดมุมให้เด็กเล่นอย่างเสรี ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่นบทบาทสมมุติในนิทานที่ครูเล่า จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเล่านิทานก่อนนอน

ในช่วงปลายเป็นการบรรยายทบทวนหัวข้อหลักของการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้หลักการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าหรือ EF-Executive Function ซึ่งเป็นหัวใจหลักสำคัญของการเจริญเติบโตสมวัยที่ดี ประกอบด้วย

- สารสังเขป EF คืออะไร
- EF สำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างไร
- EF ในเด็กปฐมวัยเสริมได้อย่างไร สำหรับครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง
- EF และบันได 7 ชั้น
- ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

เนื้อหาและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ EF-Executive Function รวมทั้งบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชนบทอีสาน ท่านสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในกิจกรรมการพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองหรือในสรุปรายงานประจำปีของมูลนิธิฯ ของปีที่ผ่านๆ มาตามลิงค์ที่แนบมานี้ <http://www.fcyd-thaichild.org/>

เป้าหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานที่กำหนดประกอบด้วย	
<p>หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 พัฒนาการ 4 ด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7 ประการ (เด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบ)</p>	<p>คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) (เด็กอายุ 0-6 ขวบ)</p>
<p>คุณลักษณะที่พึงประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาการด้านร่างกาย <ul style="list-style-type: none"> ▪ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี ▪ ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน 2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย 3. พัฒนาการด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> ▪ รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ▪ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 4. พัฒนาการด้านสติปัญญา <ul style="list-style-type: none"> ▪ สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย ▪ สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว 	<p>พัฒนาการ 5 ด้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการเคลื่อนไหว GM-Gross Motor 2. ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา FM-Fine Motor 3. ด้านความเข้าใจภาษา RL-Receptive Language 4. ด้านการใช้ภาษา EL-Expressive Language 5. ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม PS-Personal and Social

เพื่อให้ครูปฐมวัยได้ฝึกปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมเล่น-เรียน-รู้ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มีพัฒนาการที่ดีและถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด การประชุมทบทวนจึงได้จัดทำฐานกิจกรรมเล่นเรียนรู้เพื่อให้ครูผู้เข้าร่วมประชุมได้ฝึกปฏิบัติและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเองได้ ฐานกิจกรรมเล่น-เรียน-รู้ ที่นำมาสาธิตและฝึกปฏิบัติในครั้งนี้มีทั้งหมด 5 ฐานประกอบด้วย...

ฐาน	เป้าประสงค์
วิ่งเปรี้ยวสามัคคี	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการด้านร่างกาย กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านการเคลื่อนไหว
ตามหาผลไม้	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการด้านสติปัญญา การสื่อความหมายและใช้ภาษา (หมวดผลไม้)
ลูกบอลสามัคคี	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการด้านร่างกายและสังคม กล้ามเนื้อมัดเล็กและการทำงานเป็นทีม
ส่งต่อความรัก	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
วันนี้หนูรู้สึกอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ให้เข้าใจและสามารถกำกับควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

กิจกรรมเล่น-เรียน-รู้ฐานที่ 1 “วิ่งเปรี๊ยะสามัคคี”

การประชุมทบทวนเพื่อพัฒนาครูปฐมวัย ณ โรงเรียนเทศบาลอนุบาลนาโป่ง อ.เมือง จ.เลย

การพัฒนาเด็กปฐมวัยในชนบทอีสานกับบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชนบทมีความสำคัญอย่างมากต่อวิถีชีวิตและการพัฒนาชุมชนโดยรวม ไม่เพียงแต่ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลานในชีวิตประจำวันแล้ว ครูปฐมวัยยังเป็นความหวังของชุมชนในการเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาต่อไป

อย่างไรก็ตาม ยังมีบุคคลอีกหลายกลุ่มหลายคณะที่ยังไม่มีข้อมูลความรู้เรื่องการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย จึงเข้าใจว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูปฐมวัยเป็นเพียงสถานดูแลเด็ก เล่นๆ กินนอนไปวันๆ แล้วก็กลับบ้าน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดอย่างมาก และหากความเข้าใจนี้เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลและ อบต. ที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จะเป็นอุปสรรคอย่างมากในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณ และการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็ก

เป้าหมายอีกประการหนึ่งของการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้คือ การให้กำลังใจแก่คณะครูทุกคนในการทำหน้าที่ตามวิชาชีพและจรรยาบรรณของครูปฐมวัย แม้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งจะยังมีข้อด้อยด้านอาคารสถานที่หรือไม่ได้รับการดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่าที่ควร มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ขอให้คณะครูยึดมั่นถ้อยมั่นในคุณความดีแห่งวิชาชีพนี้ที่มีต่อการพัฒนาเด็กในชนบท ซึ่งก็คือเด็กไทยที่จะต้องได้รับการเจริญเติบโตที่ดีต่อไป

โครงการ “แต้มสีเพื่อน้อง” ปรับปรุงภูมิทัศน์และวาดภาพสื่อสร้างสรรค์ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนาโป่ง

กิจกรรมที่ 3 การปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชำรุดทรุดโทรม

ตลอดระยะเวลา 11 ปีที่ผ่านมา มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้ปรับปรุงอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชนบทที่ชำรุดทรุดโทรมสำเร็จเรียบร้อยจนถึงปี 2568 มีจำนวนทั้งหมด 21 แห่ง ภายใต้หลักการความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นและแรงงานอาสาสมัครจากชุมชนและพ่อแม่ผู้ปกครอง นอกจากนี้จะช่วยให้ประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายโดยไม่ต้องจ้างผู้รับเหมาแล้ว การร่วมแรงร่วมใจจิตอาสาเพื่อพัฒนาลูกหลานของชุมชนยังเป็นการส่งเสริมความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนได้เป็นอย่างดี ความสำเร็จที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันมีดังนี้

ลำดับ	พ.ศ./ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	รูปแบบการปรับปรุง	ความสำเร็จที่เกิดขึ้น
1	2557 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแก้ว อ.รัตนวาปี หนองคาย	ต่อเติมพื้นที่ซักล้าง ปรับปรุงห้องน้ำ และรางอ่างล้างหน้า แปร่งพื้น	
2	2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนเมือง อ.ท่าบ่อ หนองคาย	ต่อเติมอาคารห้องรับประทานอาหาร ปรับปรุงห้องน้ำและรางอ่างล้างหน้าแปร่งพื้น	 หลังปรับปรุง พ.ย.2558
3	2559 ศูนย์อ้อมบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีชมชื่น อ.รัตนวาปี หนองคาย	ก่อสร้างอาคารใหม่ทดแทนอาคารเดิมที่ชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก	 หลังปรับปรุง
4	2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังผา อ.ปากชม จ.เลย	ปรับปรุงอาคารเดิม ก่อสร้างห้องน้ำ สนามเด็กเล่นและรั้วใหม่	
5	2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแก้ว อ.รัตนวาปี หนองคาย	ก่อสร้างสนามเด็กเล่นและหลังคาโครงเหล็กอลูมิเนียม	
6	2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนสวรรค์ อ.รัตนวาปี หนองคาย	ยกระดับพื้นที่อาคาร (ป้องกันน้ำท่วมขัง) และก่อสร้างห้องน้ำใหม่	

ลำดับ	พ.ศ./ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	รูปแบบการปรับปรุง	ความสำเร็จที่เกิดขึ้น
7	2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนภูทอง อ.รัตนวาปีหนองคาย	ก่อสร้างห้องน้ำใหม่และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบ	
8	2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไชยศิริมงคลชัยราม อ.รัตนวาปี หนองคาย	ปรับปรุงห้องน้ำและพื้นที่บริเวณโดยรอบ	
9	2562 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยค้อ อ.สังคมนาหนองคาย	ต่อเติมอาคารส่วนขยายสำหรับพื้นที่รับประทานอาหารและจัดวางเครื่องเล่น	
10	2563 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผากกลางตง อ.เชียงคาน จ.เลย	ก่อสร้างอาคารใหม่ ทดแทนอาคารศาลาประชาคมที่เก่าชำรุดทรุดโทรมอย่างมาก	
11	2564 ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดวิเวกธรรมคุณ อ.เมือง จ.เลย	ก่อสร้างอาคารใหม่ ทดแทนกุฏิวัดเก่าที่ใช้เป็นที่ทำการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	
12	2564 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแบง อ.เฝ้าไร่ หนองคาย	ก่อสร้างอาคารใหม่เพิ่มเติม 1 อาคารเพื่อรองรับเด็กที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น	
13	2565 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงสว่าง อ.เซกา จ.บึงกาฬ	ปรับปรุงอาคารใหม่ทั้งหลังทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งสนามเด็กเล่น	

ลำดับ	พ.ศ./ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	รูปแบบการปรับปรุง	ความสำเร็จที่เกิดขึ้น
14	2565 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อพนา อ.เซกา จ.บึงกาฬ	ก่อสร้างอาคารใหม่ทดแทนอาคารศาลาประชาคมเก่าที่ชำรุดทรุดโทรมอย่างมาก	
15	2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโสกก่าม อ.เซกา จ.บึงกาฬ	ก่อสร้างอาคารใหม่ทดแทนอาคารเก่า และมีความเสี่ยงอันตรายจากการทำลายของปลวก	
16	2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชมภูพร อ.รัตนวาปีหนองคาย	ติดตั้งมุ้งลวดกันยุงและแมลง เนื่องจากที่ตั้งติดป่าสวนยางพารา ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบทั้งหมด	
17	2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านนายาง อ.รัตนวาปีหนองคาย	ปรับปรุงภูมิทัศน์ ทาสีรั้วใหม่ และวาดภาพสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย	
18	2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเชียง อ.หนองหารอุดรธานี	ปรับปรุงภูมิทัศน์และวาดภาพสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย	
19	2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลพระธาตุบังพวน อ.เมือง หนองคาย	ทาสีอาคาร รั้วและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบทั้งหมด	

ปี 2568 มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กิจกรรม “แต่มสี่เพื่อน้อง” ด้วยความร่วมมือกับคณะนักศึกษาศาสาศิลป์ศึกษา ในนามของชมรมศิลป์ทัศนใจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นการปรับปรุงทาสีอาคารและรั้ว ปรับปรุงภูมิทัศน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการวาดภาพสื่อสร้างสรรค์หลากหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเล่นเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กิจกรรมแต่มสี่เพื่อน้องดำเนินการแล้วเสร็จให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 แห่งได้แก่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแก้ว อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย

พ่อแม่ผู้ปกครองจิตอาสาพัฒนา ร่วมกันในการปรับปรุงสนามเด็กเล่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกุดลึก อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย

ทีมงานจิตอาสาพัฒนาหมู่บ้านร่วมแรงร่วมใจกันในการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกุดลึก

โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนาโป่ง อ.เมือง จ.เลย

โครงการครูอาสาสมัครเพื่อนักเรียนไทย

ในปี 2568 โครงการครูอาสาสมัครเพื่อนักเรียนไทยได้ดำเนินกิจกรรมหลักได้แก่ ค่ายครอบครัวสุขสันต์ สถานสัมพันธ์พ่อแม่ลูก ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้านชนบทจำนวน 2 แห่งได้แก่

1. โรงเรียนบ้านหนองแหวน อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย
2. โรงเรียนบ้านหนองจิก อ.ศรีวิไล จ.บึงกาฬ

เป้าหมายของค่ายครอบครัวคือ การสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจที่ดีระหว่างคณะครูของโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน โดยมีจุดสำคัญร่วมกัน นั่นคือการพัฒนาเด็กนักเรียนประถมศึกษาอย่างรอบด้านร่วมกัน **หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาคือ** การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะชีวิต และการอยู่ร่วมในสังคม โดยผ่านการจัดหลักสูตร การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการโรงเรียนตามกฎหมายและการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เพื่อปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก ๆ ในช่วงวัยสำคัญของชีวิต

หน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองคือ การอุปการะเลี้ยงดู ให้ความรักความอบอุ่น และการศึกษาแก่บุตรหลาน เพื่อให้เติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิต และพึ่งพาตนเองได้ โดยต้องคอยดูแลให้คำแนะนำ ชี้แนะ และเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงการจัดหาปัจจัยพื้นฐานและส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน ตามที่กฎหมายและหลักจริยธรรมกำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเด็กในระดับประถมศึกษาช่วงอายุ 6-12 ปีที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชนบทของอีสานนั้น มีความท้าทายอยู่หลายประการ ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (โรงเรียนขนาดเล็ก) และเศรษฐกิจ (ความยากจนของครอบครัว) **ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กในไทยหลัก ๆ** คือ คุณภาพการศึกษาต่ำมีมูลเหตุจากการขาดแคลนทรัพยากรและครูไม่ครบชั้นหรือไม่ตรงสาขา งบประมาณไม่เพียงพอเพราะคิดแบบรายหัว ทำให้ต้นทุนต่อหัวสูงแต่ได้งบไม่สมดุล การบริหารจัดการที่ติดขัด ทั้งนโยบายไม่ชัดเจนและการต่อต้านการยุบรวมรวมถึง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษากับโรงเรียนใหญ่และปัญหาการเข้าถึงโอกาสของเด็ก

ในส่วนของครอบครัวและชุมชนหมู่บ้านในชนบทของอีสานนั้น ดังที่ได้นำเสนอไว้ในตอนแรกของรายงานนี้ที่พบว่า ผู้ที่เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่คือปู่ย่าตายาย จากการไปจัดกิจกรรมตามหมู่บ้านต่างๆ นั้น โดยเฉลี่ยแล้วพบว่า จำนวนของปู่ย่าตายายที่เลี้ยงเด็กในแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนไม่น้อยกว่า 50% และบางหมู่บ้านมีจำนวนมากถึง 80% เช่นบ้านนาดี อ.บึงดุง จ.อุดรธานี

มูลเหตุหลักที่พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและเลี้ยงลูกด้วยตนเองมาจากความยากจนและทำให้จำเป็นต้องไปทำงานทำที่อื่น เช่นบ้านนาดี พ่อแม่เหล่านี้ไปทำงานการเกษตรไร่อ้อยที่จังหวัดกาญจนบุรีและส่งเงินกลับมาให้ปู่ย่าตายาย เทศกาลปีใหม่หรือสงกรานต์จึงจะได้กลับมาเยี่ยมบ้านและลูกของตนเอง

คำถาม

เมื่อโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทยังอยู่ในสภาวะอัตคัดขัดสน ขณะเดียวกันสถานการณ์ของครอบครัวก็มีข้อจำกัดด้านการเลี้ยงดู เมื่อพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดไม่ได้เป็นผู้เลี้ยงดู เด็กประถมศึกษาเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตลอดจนทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะเป็นฐานชีวิตที่ดีสำหรับวัยมัธยมศึกษา.. ได้อย่างไร โดยเฉพาะในโลกยุคดิจิทัลโทรศัพท์มือถือครองเมือง

คำตอบ

โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการต้องบริหารจัดการการพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา-ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมี 3 มาตรฐานหลักเน้นคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีกระบวนการและวิธีการดำเนินงานของแต่ละส่วนเป็นไปตามระบบต่างๆ แต่สิ่งที่ทำทลายมากที่สุดของโรงเรียนคือ การรับนักเรียนเข้าสู่โรงเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 3-4 ขวบ เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และพฤติกรรม มากน้อยอย่างไร และโรงเรียนจำเป็นต้องรับเด็กทุกคนเข้าสู่สถานศึกษา เว้นแต่ว่าความผิดปกติของเด็กนั้นอาจเป็นอันตรายทั้งต่อตัวเด็กเองและคนอื่น เช่น ออติสติกระดับรุนแรง ความพิการซ้ำซ้อน เป็นต้น

ครอบครัว ได้แก่พ่อแม่หรือปู่ย่าตายายที่เลี้ยงดูบุตรหลานในชีวิตประจำวันมีความเข้าใจและปฏิบัติวิธีการเลี้ยงลูกได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของครอบครัวและสังคมในชุมชนของตนเองหรือไม่ เพราะหากเลี้ยงลูกไม่ถูกต้องตั้งแต่แรกเกิดปฐมวัย เด็กย่อมสั่งสม “ความไม่ถูกต้อง” นั้นที่จะมีผลต่อร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และพฤติกรรมจนมาถึงระดับชั้นประถมศึกษา และเป็นปัญหาหนักรต่อการเรียนรู้วิชาการต่างๆ มีนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในชนบทหลายคนที่เราพบเจอ-มีอาการบกพร่องทางสมอง ไม่สามารถกำกับควบคุมตนเองได้ นักเรียนบางคนไม่พูดไม่สื่อสารใดๆ บางคนไม่สามารถนั่งเรียนในห้องเรียนได้ บางคนเดินไปเดินมาภายในโรงเรียนทั้งวัน ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นผลกระทบจากการเลี้ยงดูของครอบครัว

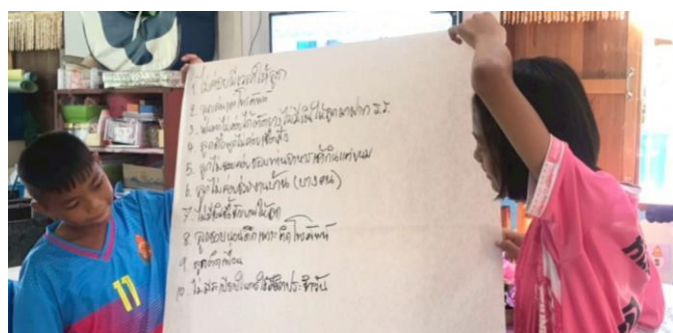
ค่ายครอบครัวสอนอะไร

เป้าหมายสูงสุดของมูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ในการจัด “ค่ายครอบครัวสุขสันต์.. สถานสัมพันธ์พ่อแม่ลูก” คือความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันระหว่างโรงเรียนในฐานะครูผู้สอนให้วิชาความรู้และทักษะต่างๆ และพ่อแม่ผู้ปกครองในฐานะผู้เลี้ยงดูและอบรมบ่มนิสัย ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในข้อมูลความรู้และข้อเท็จจริงสำหรับการเจริญเติบโตสมวัยของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาอายุ 6-12 ปี โดยแบ่งเป็นช่วงชั้นที่ 1 ป.1-ป.3 อายุ 6-9 ปี และช่วงชั้นที่ 2 ป.4-ป.6 อายุ 10-12 ปี

ช่วงวัยประถมต้นเป็นช่วงที่เด็กเผชิญภาวะการเปลี่ยนผ่านจากปฐมวัยไปสู่ประถมศึกษา พ่อแม่และครูยังต้องใส่ใจพัฒนาเรื่องพัฒนาการ 4 ด้านต่อไป ไม่ใช่สอนเด็กให้นั่งเรียนอ่านเขียนอย่างเดียว พออยู่ชั้น ป.4-ป.6 หรือประถมปลาย เข้าสู่ห้วงวัยรุ่นขั้นต้นก็เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านอีกช่วงหนึ่ง ผู้ใหญ่ต้องเปลี่ยนวิธีพัฒนาเด็ก จะใช้วิธีการดูแลพัฒนาเด็กเหมือนเมื่อเด็กยังอยู่ชั้นประถมต้นไม่ได้ การเปลี่ยนผ่านของช่วงวัยที่ไม่เหมือนกันนี้คือสิ่งที่พ่อแม่และครูต้องคำนึงถึงด้วย

ตามหลักการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า EF-Executive Function ในด้านพัฒนาการ เด็กปฐมวัยยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Self-Centered) เมื่อเข้าสู่วัยประถมจึงจะเห็นความสำคัญของสังคม การอยู่ร่วมกับคนอื่น ในชั้น ป.4-ป.6 เพื่อนมีบทบาทมากขึ้น จากเดิมที่ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อเด็กมาก ช่วงนี้เริ่มสอนยาก เป็นช่วงที่จะเข้าสู่วัยรุ่น เพราะฉะนั้นในชั้นประถม พ่อแม่และครูต้องเน้นหล่อหลอมเรื่องการเข้าสังคมให้พร้อมก่อนที่จะไปเป็นวัยรุ่น ในทางปฏิบัติ ผู้ปกครองและครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องนี้ ยังเน้นการพัฒนาด้านสติปัญญา ประเมินเด็กเรื่องสติปัญญามากเกินไป ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและประเมินเรื่องอารมณ์ สังคม หรือแม้แต่พัฒนาการทางด้านร่างกาย เพราะเห็นว่าเด็กโตแล้ว

รับฟังเสียงของลูก

ถ้าเราฟังลูกตั้งแต่วัยเยาว์ รับฟังในทุกเรื่องราว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ เรื่องที่ดีและไม่ดี เกี่ยวกับตัวเขาและเรื่องที่เราเบื่อกันแล้วก็ตาม ลูกจะกล้าพูดคุยและบอกเล่าในทุกเรื่อง เมื่อถึงวัยรุ่นอย่างน้อยเขาจะรับรู้ว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมรับฟังเขาเสมอ แม้จะเหนื่อยลงและเล่าสั้นลงไปบ้าง แต่ถ้าเรื่องใดที่สำคัญเขาจะกล้าเล่าให้เราฟัง **การรับฟังที่ดี** ไม่ใช่เพียงแค่ได้ยินเสียง แต่หมายถึงการอยู่ตรงนั้นกับลูก นั่งลงระดับเดียวกับสายตาลูก มองเข้าไปในตาเขา จากนั้นเปิดใจรับฟังให้ได้ยินเสียงหัวใจของลูกด้วย

ชุมชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็ก โดยเป็นฐานการเรียนรู้ ผ่านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาและทักษะชีวิต เช่น การแก้ปัญหา การปรับตัว และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การส่งเสริมเด็กให้เติบโตอย่างมีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งครอบครัว องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้นๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการจริงของเด็กและชุมชน

บทบาทของชุมชนในการพัฒนาเด็ก

- **เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาการ:** เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ สำรวจและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ในชุมชน ทำให้เกิดทักษะทางสังคม การแบ่งปันและความมั่นใจในตนเอง
- **ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น:** ประสบการณ์และความรู้จากรุ่นสู่รุ่นกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้เด็กเข้าใจตนเองและปรับตัวเข้ากับโลกได้
- **ปลูกฝังทักษะพื้นฐาน:** การมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น โครงการ “เล่น อ่าน บ้านเด็ก” ช่วยเพิ่มทักษะการอ่านเขียนและการเรียนรู้ในเด็กประถม
- **สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุน:** ชุมชนที่เป็น “บ้าน” ที่อบอุ่นและปลอดภัยสำหรับเด็ก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก

กิจกรรมสร้างสรรค์สัมพันธ์ภาพ

เรียนรู้และฝึกทำ “ตุ่งอีसान” ไว้ใช้ในงานทางพุทธศาสนา

เรียนรู้การทำไม้กวาดจากขวดพลาสติกรีไซเคิล

เรียนรู้และฝึกทำกระเป๋าสานพลาสติก

กีฬาสามัคคี

โครงการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์

นอกเหนือจากบ้านซารนิลลีเฮาส์หนองคายและบ้านมิตรมวลเด็กหนองคาย ซึ่งเราทำงานร่วมกันมาตั้งแต่ก่อตั้งมูลนิธิฯ ในปี 2568 มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ได้ขยายความร่วมมือในงานพัฒนาเด็กไปยังสถานสงเคราะห์เด็กอื่นๆ ทั้งสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนในเขตพื้นที่อีสานตอนบน เพื่อบูรณาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ ในการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์

ในปัจจุบันสถานการณ์เด็กในสถานสงเคราะห์ไทยมีความซับซ้อนกว่าในอดีต โดยเด็กจำนวนมากไม่ได้เป็นเด็กกำพร้าแท้จริง แต่มาจากครอบครัวยากจนและขาดโอกาส ในที่นี้รวมไปถึงความไม่ต้องการรับผิดชอบของพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงทำให้เด็กกลุ่มนี้ต้องเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็ก การอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กทำให้มีความเสี่ยงด้านพัฒนาการและพฤติกรรม เช่น การขาดสารอาหาร ปัญหาด้านสุขภาพจิต และพฤติกรรมก้าวร้าว/โกหก ซึ่งต้องอาศัยการดูแลอย่างใกล้ชิดจากพี่เลี้ยงเด็กและการสนับสนุนให้กลับคืนสู่ครอบครัวหรือครอบครัวอุปถัมภ์เพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

ปัญหาเด็กในสถานสงเคราะห์มีหลากหลาย ทั้งด้านพัฒนาการ (ขาดทักษะชีวิต การพร้อมและขาดความรัก), สุขภาพจิต (ก้าวร้าว ซี้โกหก ซึมเศร้า ต้อยค่า), และการปรับตัวเข้าสังคม (ลี้มรดกเหง้า ไม่เข้าใจตัวเอง) เนื่องจากขาดการดูแลแบบครอบครัวที่ใกล้ชิด, สภาพแวดล้อมที่จำกัด, และการเผชิญกับการพรากจากซ้ำๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาพฤติกรรมและความรู้สึกในระยะยาว

ปัญหาด้านพัฒนาการและจิตใจ

- **ขาดทักษะชีวิตและการเรียนรู้** เด็กอาจขาดการชี้แนะที่ถูกต้อง และขาดการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรม
- **การพร้อมและขาดความรัก** การเผชิญหน้ากับการ “จากลา” ซ้ำๆ จากผู้มาเยี่ยมเยียนทำให้เด็กเรียนรู้ว่าไม่มีใครรักจริง และโหยหาความรักอย่างมาก.
- **ปัญหาสุขภาพจิต** เด็กอาจแสดงออกด้วยพฤติกรรมก้าวร้าว, ซี้โกหก, ซี้ซึมเศร้า, หรือมีปมด้อยจากการเปรียบเทียบกับเด็กที่มีครอบครัว

ปัญหาด้านสังคมและการปรับตัว

- **การขาดรากเหง้า** เด็กอาจสับสนภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ยากต่อการปรับตัวเมื่อต้องกลับสู่ชุมชน
- **ความรู้สึกแปลกแยก** การอยู่ในสถานสงเคราะห์ที่มีเด็กจำนวนมากทำให้เด็กไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง
- **การแยกกลุ่มตามวัย** การแยกพี่น้องออกจากกันทำให้ไม่สามารถดูแลน้องได้ ซึ่งต่างจากครอบครัวทั่วไป

สถานสงเคราะห์เด็กและการเลี้ยงดูทดแทน

การเลี้ยงและดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นรูปแบบหนึ่งที่อยู่ภายใต้หลักการเลี้ยงดูทดแทน (Alternative Care) การเลี้ยงดูทดแทนคือ การดูแลเด็กข้ามคืนโดยผู้ที่ไม่ใช่พ่อแม่โดยสายเลือด ทั้งในรูปแบบทางการ เช่น ครอบครัวอุปถัมภ์ และไม่เป็นทางการ เช่น ญาติ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กที่ขาดการดูแลจากครอบครัวหลักได้รับความรัก การใส่ใจ และเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงครอบครัวจริงมากที่สุด เพื่อส่งเสริมสิทธิเด็กและลดการพึ่งพาสถาบัน โดยรัฐบาลไทยได้พัฒนาระบบครอบครัวอุปถัมภ์และแผนปฏิบัติการด้านการเลี้ยงดูทดแทนเพื่อส่งเสริมการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นฐาน.

รูปแบบการเลี้ยงดูทดแทน

1. แบบทางการ ภายใต้อำนาจของหน่วยงานรัฐหรือศาล เช่น ครอบครัวอุปถัมภ์
2. แบบไม่เป็นทางการ ญาติพี่น้อง หรือบุคคลใกล้ชิดรับดูแล
3. แบบสถาบัน สถานสงเคราะห์ (ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย)

จุดมุ่งหมายสำคัญ

- ลดการพึ่งพาสถาบัน ให้เด็กได้เติบโตในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นเหมือนครอบครัวจริง
- ส่งเสริมสิทธิเด็ก ให้เด็กมีสิทธิในการเติบโต พัฒนา และได้รับความคุ้มครอง
- เน้นครอบครัวเป็นฐาน ให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กโดยครอบครัวและชุมชน

ผู้ที่สืบบทบาทสำคัญอย่างยิ่งคือพี่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์ บทบาทที่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์คือ การดูแลชีวิตประจำวัน อาหาร สุขอนามัย และความปลอดภัย การส่งเสริมพัฒนาการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และเล่น การอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และเป็นผู้สังเกตการณ์คอยแจ้งอาการเจ็บป่วย พฤติกรรมต่างๆ แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย โดยเป็นทั้งผู้ดูแลหลัก ผู้สอนทักษะพื้นฐาน ผู้จัดกิจกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิต

กิจกรรมที่ 1 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาพี่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์

พี่เลี้ยงเด็ก (Caregivers) เป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้ทำหน้าที่ “แม่ที่แท้จริง” ตามหลักการพัฒนาสมอง EF-Executive Function ให้กับเด็กๆ โดยเฉพาะในห้วงปฐมวัย เด็กมีหน้าที่เจริญเติบโตตามห้วงวัยเพื่อให้มีพัฒนาการที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา “แม่ที่แท้จริง” ในชีวิตประจำวันมีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงดูนี้ให้ดีที่สุด เพื่อให้ฐานแรกของชีวิตคือห้วงปฐมวัย 0-6 ปี มีตัวตนที่แข็งแรงเพื่อส่งต่อเด็กๆ ไปต่อวัยประถมและมัธยมศึกษาต่อไป อย่างไรก็ตาม เด็กที่เข้ามาสู่สถานสงเคราะห์เด็ก ในความเป็นจริงของชีวิต เด็กๆ มีข้อด้อยและข้อบกพร่องในชีวิตที่เกิดจากทางครอบครัวมาแล้วในระดับหนึ่ง ดังนั้นการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์โดยพี่เลี้ยงเด็กจึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลย การเลี้ยงดูเด็กในสถานสงเคราะห์ถือเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องมากมายภายใต้หลัก “การเลี้ยงดูทดแทนหรือ Alternative Care” เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นแล้วสำหรับเด็กๆ การเลี้ยงดูทดแทนเป็นคำตอบสุดท้ายที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ คำถามสำคัญคือ พี่เลี้ยงเด็ก-เราจะทำหน้าที่แม่ที่แท้จริงสำหรับเด็กๆ ในบ้านซารินิสส์เข้าสู่ได้อย่างไร พี่เลี้ยงเด็กในฐานะแม่ที่แท้จริง (Object Constancy) จะต้องมีข้อมูลความรู้ ทักษะการเลี้ยงและอบรมป้อนนิสัย รวมทั้งการปฏิบัติตนอย่างไรในชีวิตประจำวันกับเด็กๆ ทั้งหมดนี้รวมแล้วเรียกว่าปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการเติบโตของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างตัวตน (Self) ที่แข็งแรงเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ดีให้กับชีวิต ขณะเดียวกันพี่เลี้ยงเด็ก ด้วยสายสัมพันธ์ที่ดีจะเปรียบเหมือนหางเสือที่อุ้มชูและคอยสนับสนุนให้เด็กมีชีวิตจิตใจและสามารถมุ่งทางเดินไปในอนาคตที่ดีได้

การประชุมในครั้งนี้มีพี่เลี้ยงเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเข้าร่วมประชุมจำนวน 30 คน โดยเป็นพี่เลี้ยงเด็กจาก

1. บ้านขารนิลลีเฮ้าส์หนองคาย	จำนวน 20 คน
2. สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย	จำนวน 5 คน
3. บ้านโสสะหนองคาย	จำนวน 2 คน
4. สถานสงเคราะห์เด็กบ้านอุตรธานี	จำนวน 2 คน
5. บ้านมิตรมวลเด็กหนองคาย	จำนวน 1 คน

เป้าหมายของการประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในความรู้และประสบการณ์ของการเลี้ยงและดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ที่ตนเองรับผิดชอบ และพิจารณาข้อดีข้อด้อยต่างๆ ที่จะนำไปแก้ไข ป้องกัน ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในหน้าที่ของพี่เลี้ยงเด็กของตนเพื่อส่งเสริมให้เด็กเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและมีอนาคตที่ดีตามอัตภาพของตนต่อไป โดยมีวิทยากรหลักและดำเนินรายการได้แก่ ครูเน ประธานมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ในฐานะผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม

หัวข้อและเนื้อหาหลักของการประชุม ประกอบด้วย

- ตัวอย่างการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็ก สถานสงเคราะห์บ้านอุตรธานี บ้านโสสะ
- ปัญหา อุปสรรคและความท้าทายในการทำหน้าที่พี่เลี้ยงเด็กของตนเอง
- ทบทวน: ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - ว่าด้วยวิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2547
- ทำไมต้องสงเคราะห์เด็กและสถานการณเด็กในสถานสงเคราะห์ของประเทศไทย
- การเลี้ยงดูทดแทนคืออะไร?

เวทีปราศรัยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หัวข้อสำคัญ 3 หัวข้อ

1. การรับเด็กเข้าสถานสงเคราะห์
 2. ชีวิตของเด็กเมื่ออยู่ในสถานสงเคราะห์
 3. ช่องทางการจำหน่ายเด็กออกจากสถานสงเคราะห์ (การคืนสู่สังคม)
- การเลี้ยงและดูแลเด็กเพื่อพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าตามหลักการ EF-Executive Function และหลักการปรับพฤติกรรมเชิงบวก

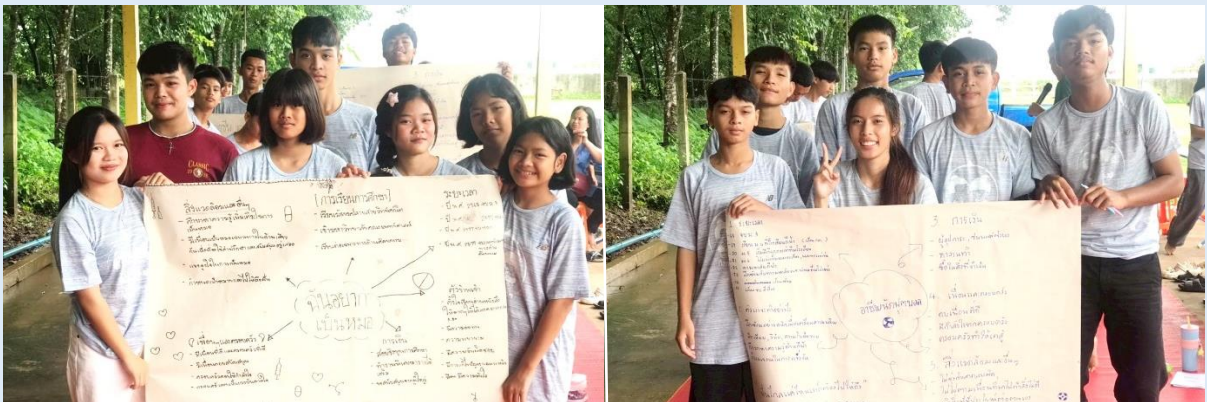
แผนที่ชีวิตหรือ Mind Mapping

ชีวิตของคนแต่ละคนมีเส้นทางเดินแตกต่างกัน ประสบการณ์เรียนรู้ตั้งแต่เด็กจะสลับซับซ้อนขึ้น และสะสมไปตามวัย มีผลต่อพัฒนาการบุคลิกภาพ ทำให้คนเรามีความคิด ความรู้สึกต่อเหตุการณ์ไม่เหมือนกัน แผนที่ชีวิตเป็นเหมือนแบบจำลองโดยย่อของชีวิต ที่จะแสดงการเรียนรู้ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน และแสดงต่อไปถึงจินตนาการที่จะวางแผนชีวิตในอนาคต การเขียนแผนที่ชีวิตช่วยให้ทบทวนชีวิตตนเอง เข้าใจตนเอง และวางแผนชีวิตในอนาคต แผนที่ชีวิตตนเอง กระตุ้นให้มีการทบทวนตนเอง สื่อสาร การฟังอย่างตั้งใจ การเข้าใจ การเปิดใจตนเองแก่ผู้อื่น ในสิ่งแวดล้อมที่ไว้วางใจกัน ช่วยให้รู้จักกันมากขึ้น เข้าใจกันมากขึ้น เป็นพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ และช่วยให้เรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตผู้อื่น เด็กและวัยรุ่นยุคใหม่ สามารถเรียนรู้ตนเองและผู้อื่นได้ ช่วยให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น พัฒนาตนเอง มีเป้าหมายในชีวิต และใช้พลังได้อย่างมีคุณภาพ **แผนที่ชีวิตที่ดีต้องเกิดจากตัวตนที่ดีด้วยเช่นกัน**

เรียนรู้ตัวตนด้วยการฝึกสมาธิ-สติ-ปัญญา

ฝึกออกแบบแผนที่ชีวิตตามเป้าหมายชีวิตของตนเอง

มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ด้วยการฝึกอบรมนี้ ขอให้วัยรุ่นทุกคนสามารถตระหนักรู้ในตน หมายถึงเข้าใจชีวิต ความเป็นมาเป็นไปในชีวิตของตน โดยเฉพาะเป้าหมายที่เรียกว่าอนาคตที่ดี จะมีปัจจัยอะไรบ้างที่สามารถพัฒนาและยกระดับความคิดความอ่านและแรงบันดาลใจให้ตนเอง (วัยรุ่น) มีพลังความเข้มแข็งที่จะลุกขึ้น และก้าวต่อไปได้อย่างมั่นคงและปกติสุข รวมทั้งสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ทั้งปัญหาภายในตัวตนและปัญหาจากสังคมเพื่อนฝูงและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างสมดุล... เพราะไม่มีใครที่เกิดมาแล้วสมบูรณ์แบบ คนที่จะสมบูรณ์แบบได้ ไม่ว่าจะมากหรือน้อย คือคนที่สามารถยอมรับและปรับเปลี่ยนตนเองให้มีชุดความคิด หรือที่เรียกว่า Mindset ที่ดี.. นี่คือนสิ่งที่ต้องการอย่างยิ่งที่จะให้วัยรุ่นของบ้านชารินลีสี่ห้าและบ้านเด็กชายหนองคายสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคน คิดได้ คิดเป็น และคิดดี ที่จะนำไปสู่การลงมือทำนับตั้งแต่วันนี้ เพื่ออนาคตที่ดีต่อไป

กิจกรรมที่ 3 วันเด็กแห่งชาติ บ้านชารินลีสี่ห้าหนองคาย

กิจกรรมที่ 4 ค่ายผจญภัยในโลกร้าง ซีซั่นที่ 2 บ้านชารินลีสี่ห้าหนองคาย

กิจกรรมที่ 5 กีฬาสีประจำปี 2568 บ้านธารนิลส์เฮ้าส์หนองคาย

กิจกรรมที่ 6 ทัศนศึกษากิจกรรม Open House มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กิจกรรมที่ 7 มอบสิ่งของเครื่องใช้สำหรับเด็ก บ้านมิตรมวลเด็กหนองคายและบ้านเด็กชายหนองคาย

โครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบาก

ประเทศไทยโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ พม. มีหน้าที่หลักโดยตรงในการพัฒนาสังคม ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิตของสถาบันครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะมีกองทุนคุ้มครองเด็กให้การช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ได้รับความเดือดร้อน ข้อมูลเบื้องต้นตามแผนประชาสัมพันธ์

กองทุน
คุ้มครองเด็กคืออะไร?

เป็นกองทุนให้การช่วยเหลือ เด็ก ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อยู่ในครอบครัว หรือครอบครัวอุปถัมภ์ที่ได้รับความเดือดร้อน และไม่ได้รับความช่วยเหลือ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ เพื่อใช้เป็นค่าเลี้ยงดู ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ทุนประกอบอาชีพของครอบครัว หรือค่ารักษาพยาบาล

บริการสนับสนุน จากกองทุนคุ้มครองเด็ก ได้แก่	บริการสมทบ เข้ากองทุน ได้แก่
<ul style="list-style-type: none"> ✓ เขตกรุงเทพมหานคร ยื่นที่ สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ✓ ส่วนภูมิภาค ยื่นที่ สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ทุกจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน ✓ สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ✓ สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ทุกจังหวัด

DCY กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 1300

โครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบากที่ของมูลนิธิฯ เป็นส่วนเสริมตามกระบวนการของทางราชการ ทั้งนี้ตามวาระโอกาสที่มูลนิธิฯ ศึกษามิตรฯ ในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ได้ไปพบเจอเด็กและครอบครัวที่ยากลำบากตามสถานที่ต่างๆ การช่วยเหลือของมูลนิธิฯ จะเป็นทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครองในการประกอบอาชีพหรือทุนการศึกษา พร้อมข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน เพื่อบรรเทาความยากลำบากในขณะนั้น เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะมีหน่วยงานหรือเครือข่ายท้องถิ่นที่สามารถไปช่วยสอดส่องและดูแลครอบครัวของเด็กๆ มูลนิธิฯ จะทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน โรงพยาบาลระดับตำบลและเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมทั้งการประสานส่งข้อมูลให้กับสำนักงาน พม. แต่ละพื้นที่ให้เข้าไปตรวจเยี่ยมและช่วยเหลือต่อไป

ปี 2568 มูลนิธิฯ ศึกษามิตรฯ ให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบากในพื้นที่ต่างๆ ของเขตอีสานตอนบนรวมทั้งหมดจำนวน 41 ครอบครัว มีทั้งเป็นการช่วยเหลือโดยตรงของมูลนิธิฯ ศึกษามิตรฯ และที่เป็นความร่วมมือกับหน่วยงานราชการได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และสำนักงานศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคายในการมอบทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือและสิ่งของเครื่องใช้ให้กับครอบครัวของเด็กที่ยากลำบาก เนื่องในวาระการส่งมอบบ้านที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ให้มีความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครัวเรือน พื้นที่อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดหนองคายในการเยี่ยมบ้านและช่วยเหลือครอบครัวของเด็กพิการ พื้นที่ต่างๆ ในเขตจังหวัดหนองคาย

มอบทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือและ “ถุงปันสุข” แก่ครอบครัวของเด็กพิการ พื้นที่ อ.ศรีเชียงใหม่

ช่วยเหลือเด็กชายเจเจ ป่วยไม่สบายเป็นมะเร็งต่อมไธดา บ้านอยู่ที่บึงโขงหลง บึงกาฬ แต่ต้องไปเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่ขอนแก่น ตามการนัดของคุณหมอ มูลนิธิฯ ช่วยเหลือค่าเดินทาง ค่าที่พักและอาหารให้กับคุณตาคุณยาย.. ตอนนี้น้องเจเจหายดีแล้ว

เยี่ยมบ้านและมอบทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบากในพื้นที่ต่างๆ

มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ขอขอบพระคุณในเมตตาจิตและการบริจาค
สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ของทุกท่านที่ได้ส่งมอบมาให้ และขออนุโมทนา
สาธุในบุญประโยชน์ที่เกิดแก่เด็กและครอบครัว
มาให้กับทุกท่าน ณ ที่นี้ด้วย

จำนวนผู้รับประโยชน์

ผู้รับประโยชน์ (Beneficiaries) ของการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่างๆ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่างๆ ของมูลนิธิ รวมทั้งได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เรียกว่า ผู้รับประโยชน์โดยตรง (Direct Beneficiaries) ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง คณะครู หรือคณะเจ้าหน้าที่
2. เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง หรือเป็นบุตรหลานของพ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมของมูลนิธิ เรียกว่า ผู้รับประโยชน์สูงสุด (Ultimate Beneficiaries)

ในส่วนของจำนวนเด็กที่ระบุไว้ในรายงานนี้เป็นจำนวนรับประกันตามการลงทะเบียนในแต่ละกิจกรรม อย่างไรก็ตาม สภาพครอบครัวในชนบทนั้น หลายครอบครัวมีบุตรหลานมากกว่า 1 คน ดังนั้น ผู้รับประโยชน์สูงสุดที่พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถนำเอาข้อมูลความรู้ที่ได้รับนี้ไปประยุกต์ใช้ในวิถีการเลี้ยงและดูแลบุตรหลานได้ทั้งครอบครัว จึงทำให้เชื่อว่าจำนวนในฐานะผู้รับประโยชน์สูงสุดจะมีมากกว่าที่ระบุไว้ในรายงานนี้

ผู้รับประโยชน์จำแนกตามกลุ่มอายุของเด็ก

กลุ่มเด็ก	โครงการ/กิจกรรม	ผู้รับประโยชน์สูงสุด (เด็ก)	ผู้รับประโยชน์โดยตรง
เด็กปฐมวัย อายุ 0-6 ปี	โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย 1. การประชุมให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง 2. การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูปฐมวัย 3. การปรับปรุงอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	336* 1,354 187	336 115 (ครู) 15 (ครู)
* หมายเหตุ จำนวนเด็กได้ระบุตามจำนวนของพ่อแม่ผู้ปกครอง แต่จำนวนจริงอาจมีมากกว่านี้ เพราะหลายครอบครัวมีลูกมากกว่า 1 คน			
เด็กประถมศึกษา อายุ 6-12 ปี	โครงการครูอาสาสมัครเพื่อนักเรียนไทย ค่ายครอบครัวสุขสันต์ สถานสัมพันธ์พ่อแม่ลูก	85	100 (ครู/ผปค)
เด็กยากลำบาก 0-18 ปี	โครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวยากลำบาก ทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือและทุนการศึกษา	45	41 (ผปค)
เด็กอายุ 0-18 ปี	โครงการพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์ บ้านซารินลีสเฝ้าส์ และบ้านมิตรมวลเด็ก	130	25 (พี่เลี้ยงเด็ก)
รวมทั้งหมด		2,137	632

สรุปรายงานด้านการเงินประจำปี 2568

รายรับ

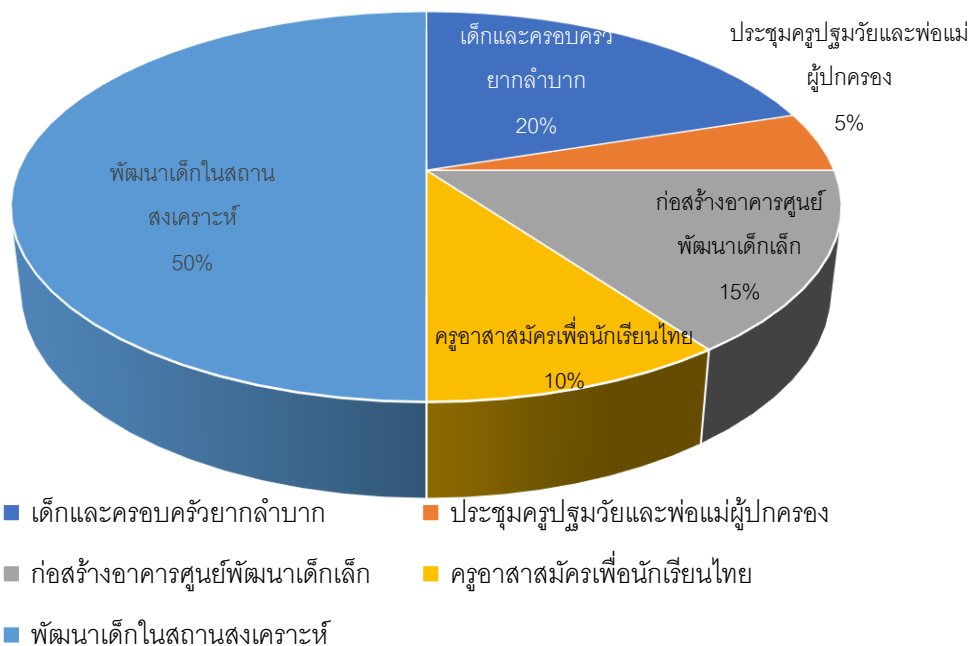
ที่มา	บาท
1. เงินบริจาคจากผู้มีจิตเมตตาทั่วไป	1,832,356.52
2. ดอกเบี้ยรับ	4,648.16
รวมเงินบริจาค	1,837,004.68

รายจ่าย

ประเภทของรายจ่าย	บาท
1. ค่าบริหารจัดการสำนักงาน	397,819.84
2. ค่ารายจ่ายโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน (สรุปรายการจ่ายของแต่ละโครงการในตารางด้านล่างนี้)	1,379,426.19
รวมค่าใช้จ่าย	1,777,246.03

สรุปร้อยละของรายจ่ายเพื่อโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2568

ร้อยละของงบประมาณค่าใช้จ่ายของแต่ละโครงการ

รับรองโดย นางสาวสุณี โภภิญโญ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทะเบียนเลขที่ 12639

คณะกรรมการและที่ปรึกษาของมูลนิธิฯ

นายเนรมิต วิเชียรเครือ
ประธานกรรมการ
ผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือ
นักสังคมสงเคราะห์
พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก
กระทรวงยุติธรรม

นางจามรี สุวรรณราช
ที่ปรึกษามูลนิธิฯ
ครูชำนาญการ
โรงเรียนบ้านแดงใหญ่
(ราษฎร์คุรุวิทยาการ)
จ.ขอนแก่น

นางปิยะวดี ไทยชาติ
รองประธานกรรมการ
ข้าราชการบำนาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

นายเอกวิทย์ วิเชียรเครือ
กรรมการ
ผู้ประกอบการค้าอิสระ
จังหวัดอุดรธานี

นางสาววนิดา พุ่มธรรมรัตน์
กรรมการ
ผู้ประกอบการร้านกาแฟ
Balcony Coffee & Bakery
กรุงเทพฯ

นางสาวมลธิวัลย์ วงคำ
เหรียญก
ผู้ปกครองสถาน
สงเคราะห์เด็ก
บ้านซารินลีสี่ห้า
หนองคาย

การแสดงโปงลางของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจิก อ.ศรีวิไล จ.บึงกาฬ ค่ายครอบครัวสุขสันต์ สานสัมพันธ์พ่อแม่ลูก

มูลนิธิกัลยาณมิตรฯ ขอขอบคุณผู้มีจิตเมตตาทุกท่านที่ได้สนับสนุนมูลนิธิ ทั้งที่เป็นการบริจาค โดยตรงเข้าบัญชีของมูลนิธิ การสนับสนุนช่วยซื้อสินค้าและสิ่งของที่น้องจิตอาสาไปตั้งบู๊ทตาม ห้างร้าน การส่งมอบเสื้อผ้า ตุ๊กตาของเล่นและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ มาให้ถึงสำนักงานมูลนิธิ ที่ จังหวัดหนองคาย ตลอดจนท่านที่ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ของมูลนิธิ ผ่านทางสื่อโซเชียลเฟสบุ๊คและเว็บไซต์ของมูลนิธิ

ในฐานะองค์กรพัฒนาเด็กที่อาสาเข้ามาทำงานเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กไทยของเรา มูลนิธิ ขอให้คำมั่นว่าจะทำหน้าที่นี้ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ด้วยสติปัญญา ด้วยข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม และด้วยมโนสำนึกของความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก ๆ เป็นที่ตั้ง มูลนิธิ ขอนุโมทนาสาธุในบุญประโยชน์ทุกประการที่เกิดแก่คุณภาพชีวิตของเด็กอันได้จากการ สนับสนุนของท่าน และขออำนวยการอำนวยพรให้ท่านและครอบครัวจงมีสุขภาพที่แข็งแรง ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์และความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน

กระทรวงการคลังได้ประกาศให้มูลนิธิฯ เป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล
ลำดับที่ 940 ตามประกาศกระทรวงการคลัง ว่าด้วยภาษีเงินได้และ
ภาษีมูลค่าเพิ่ม ฉบับที่ 677 การบริจาคช่วยเหลือกิจกรรมการพัฒนาเด็กและ
เยาวชนของมูลนิธิฯ สามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้

ร่วมบริจาคสมทบทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
บริจาคผ่านธนาคารชื่อบัญชี มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน
หมายเลขบัญชี 982-8-58723-8
หรือบริจาคผ่าน QR Code e-Donation บัญชีของมูลนิธิฯ ได้ตามด้านล่างนี้

การรับใบเสร็จรับเงิน

กรุณาส่งสำเนาใบฝาก พร้อมชื่อ-สกุล ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์มายังมูลนิธิฯ เพื่อจะได้จัดส่ง
ใบเสร็จรับเงินให้ท่านต่อไป

สำนักงานเลขที่ 81 หมู่ 12 ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000

โทรศัพท์ 042 414880, 089 5399119 Email : fcyd2014@gmail.com

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (มกพด.) ขอขอบคุณท่านที่ได้ให้การ
สนับสนุนมูลนิธิฯ ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
ด้วยการสนับสนุนนี้ เด็กและครอบครัวที่ด้อยโอกาสจะได้รับการช่วยเหลือ มีสุขภาพอนามัย
และได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานประการหนึ่งในการนำพาชีวิตไปสู่อนาคตที่ดี

มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (มกพด.)

สำนักงานเลขที่ 81 หมู่ 12 ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จ.หนองคาย 43000

โทรศัพท์ 089 5399119, 042 414880 โทรสาร 042-414881

<http://www.fcyd-thaichild.org/>

<https://www.facebook.com/fellowshipthaichild/>

